Sfântul Epifanie al Salaminei

Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi

Teologie pentru azi

București
2010

Sfântul Epifanie al Salaminei

Despre măsuri și greutăți
și numere și alte lucruri
care sunt în
Dumnezeieștile Scripturi

Traducere și note de
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Teologie pentru azi

București
2010

Despre actuala ediție

Traducerea noastră a fost făcută *cf*. Epiphanius' Treatise *On Weights And Measures*. The Syriac Version, edited by James Elmer Dean, with a *Foreword* by Martin Sprengling, in col. *Studies in Ancient Oriental Civilization*, vol. 11, The University of Chicago *Press Chicago*, Illinois, 1935, p. 15-83.

Titlurile subcapitolelor și numerotarea lor ne aparțin (și prin acestea am vrut să facem, mult mai evident, conținutul lor), însă am păstrat și numerotarea inițială a pasajelor.

Am îmbogățit textul cu fragmente în limba greacă și ebraică și am racordat informația la sistemul de căutare online.

1. *Scopul tratatului de față*

1. Cel[1] care dorește să înțeleagă *cele mai folosite cuvinte* din Dumnezeieștile Scripturi (...) și anume despre *măsuri* și *greutăți* și să înțeleagă acele lucruri (...), acela poate să iasă din [multe] încurcături citind aceste *însemnări* ale mele.

2. *Împărțirea tematică și importanța cărților Profeților*

Și, mai întâi de toate, îl rog pe acesta, care iubește să învețe, să cunoască *în câte feluri* se împart *scrierile profetice* [în Dumnezeieștile Scripturi[2]].

Pentru că *scrierile profetice* se împart în 10 grupe, după cum urmează:

1. Învățăturile;
2. Contemplațiile[3];
3. Sfătuirile;
4. Mustrările;
5. Amenințările;
6. Pedepsele[4];
7. Plângerile;
8. Rugăciunile;
9. Povestirile;
10. Profețiile.

Și aceste *semne* sunt folosite în scrierile profetice: pentru a respinge pe cele ale poporului celui vechi[5], pentru a respinge cele ale legii care este în trup[6], pentru cele ale Noului Legământ, pentru a vorbi despre cele ale chemării neamurilor[7], pentru Mesia[8], pentru făgăduințele celor din vechime, pentru părțile grele din Scripturi, pentru a se

---

[1] Textele incluse între paranteze drepte sunt adaosurile noastre textuale (dacă nu au nicio specificație infra), pe când punctele de suspensie, incluse între paranteze rotunde, arată că de acolo, din textul original, lipsesc porțiuni de text.
[2] Notă marginală a manuscrisului siriac.
[3] *Teoriile* sau *vederile extatice*, dumnezeiești.
[4] Notă marginală: *Plângerile*.
[5] Ceremoniile Legii lui Israel.
[6] Care se lucrează în trup...și anume *legea păcatului*.
[7] La dreapta credință.
[8] Pentru prevestirea celor despre venirea, persoana și faptele lui Mesia.

cunoaște, de mai înainte, lucrurile care aveau să le înlocuie [pe cele vechi].

3. *Semnele de punctuație ale primelor traduceri ale Sfintei Scripturi*

2. Iar cei care au completat Scripturile cu semne de punctuație au folosit următoarele *semne de punctuație*[9]: *accentul ascuțit* (´), *accentul grav* (`), *accentul circumflex* (ˆ), *vocala lungă*, *vocala scurtă*, *spiritul aspru*, *spiritul lin*, *apostroful*, *cratima*.

La acestea adăugăm *asteriscul* [ἀστερίσκος], *obelusul* [obelus,-i; ὀβελίσκος], *limniscusul*[10] [lemniscus, lemniscis; λημνίσκος] și *ipolimniscusul* [ὑπολημνίσκος], și avem [astfel] semnele care sunt [regăsibile] în Dumnezeieștile Scripturi.

4. *Asteriscul: semnul grafic și rolul său în textul grecesc al Scripturii*

Și *asteriscul* este acesta: (*). Și acolo unde este folosit acesta se indică faptul că cuvântul a fost folosit în Scriptura ebraică[11], de către Aquila[12] și Symmachus[13] și, uneori, și de Teodotion[14].

Dar cei 72 de traducători[15] au trecut peste ele și nu le-au tradus, fiindcă acele cuvinte se repetau și erau fără rost.

5. *Exemplificare pentru înțelegerea importanței asteriscului*

---

[9] În limba greacă veche.
[10] A se vedea: http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/lemniscus.
[11] Aici găsiți *Scriptura ebraică* fără diacritice:
http://www.fourmilab.ch/etexts/www/hebrew/Bible/ și aici cu diacritice, textul masoretic: http://www.mechon-mamre.org/p/pt/pt0.htm.
Date generale aici: http://en.wikipedia.org/wiki/Hebrew_Bible.
[12] A se verdea: http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=1674&letter=A.
[13] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Symmachus_the_Ebionite.
[14] Idem: http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=180&letter=T.
[15] Ai Septuagintei sau ai LXX-ului. Aici pentru date generale: http://en.wikipedia.org/wiki/Septuagint și aici avem textul LXX-ului în mod parțial: http://www.septuagint.org/LXX/.

Și pentru înțelegerea lucrurilor care au fost spuse, haide să vedem ce ne spune un mic citat, pentru ca prin acest exemplu să le înțelegi și pe celelalte.

Să luăm așadar un text din prima parte din *Facerea* [se dă textul în limba siriacă], care înseamnă: „și Adam a trăit 930 de ani” [*Cf.* LXX, Fac. 5, 5], lucru cu care a fost de acord și Aquila.

Aici, cei 72 de traducători[16], fiind evrei și fiind foarte bine învățați, [încă] din pruncia lor, cu limba ebraică și, de asemenea, cu limba greacă, nu numai că au tradus limba ebraică în grafie grecească ci, totodată, au tradus cu pătrundere[17] [textul sfânt], ei păstrând expresia care era folosită de două ori în limba ebraică. Însă, deși cuvântul *an* era folosit de două ori[18], ei l-au folosit doar o singură dată[19].

Ceea ce ei au considerat că e *o slăbiciune* [a textului, pe aceea] au transformat-o în *ceva clar*, atunci când au spus: „Și Adam a trăit 930 de ani”, deși au eliminat un cuvânt.

Dar ei au procedat astfel pentru ca să clarifice ceea ce în limba ebraică nu fusese exprimat în mod concis, fapt pentru care cei 72 au spus: „Adam a trăit 930 de ani”.

De aceea nu avem în greacă, ceea ce Aquila tradusese în mos superficial, spunând: „Adam a trăit 900 de ani și 30 de ani”.

Și, iată!, o, iubitorule de învățătură[20], cum dacă nu se dădea mai multă claritate acestei ziceri, nu aveam *o expresie clară* ci, mai degrabă, *o repetiție* a aceluiași cuvânt.

6. Rolul omisiunilor din Septuaginta

Pentru că acestea mi se par mie a fi acele *omisiuni [textuale]* ale celor 72, pe când Aquila și Symmachus și alți traducători[21] au tradus fără astfel de *omisiuni*[22].

Însă acestea nu sunt la cei 72 *omisiuni [reale]* ci, mai degrabă [sunt astfel] pentru adepții lui Aquila, care țin la rigoarea superfluă a cuvintelor, ca aici, [unde un cuvânt

---

[16] Ai Septuagintei.
[17] Cu discernământ, cu multă atenție.
[18] În ediția ebraică a Scripturii.
[19] În varianta Septuagintei, pe care au tradus-o.
[20] Notă marginală: *iubitorule ale binelui*.
[21] Pentru că au fost mai mulți aceia care au tradus textul ebraic în limba greacă.
[22] Adică au tradus cuvânt cu cuvânt, literal.

este] folosit de două ori în același loc, adică în loc de *ani*, [folosind] *an* și iarăși *an*.

Și, pentru acest lucru, cei 72 au omis, odată, cuvântul: *an*. Iar când adepții lui Aquila se referă, în cele din urmă, și la lucrurile care au fost eliminate în mod total de către cei 72, ei se referă, de asemenea, la lucruri minore.

7. *Origen a însemnat omisiunile cu asteriscuri*

Și Origen[23], care le-a urmat lor, a repus cuvintele care lipseau în fiecare loc, însă le-a însemnat cu asterisc pe fiecare.

Nu pentru că cuvintele erau *absolut necesare* în toate cazurile...lucru inutil [de altfel]...ci fiindcă el nu a dorit să mai permită evreilor și samaritenilor să mai găsească *vină* în Scripturile Dumnezeiești din Sfintele Biserici, și astfel să nu existe, în cuvintele cu asteriscuri deasupra lor, nimic *de disprețuit* de către cei credincioși.

Fiindcă ele[24] sunt nu numai *inutile* și *repetitive*, așa cum am văzut când am citit cele despre Adam și viața lui, ci pentru ca în zicerile scurte să fii în stare să inserezi acele cuvinte, care au fost însemnate cu asteriscuri.

Dar aceasta [s-a făcut] ca tu să cunoști de ce el a plasat asteriscuri deasupra acelor cuvinte și despre care noi am spus că s-a făcut *fără răutate*.

8. *Importanța inserării în text a asteriscurilor*

Căci, o, cititorule, astfel cunoști că există stele în tăria / în firmamentul cerului, chiar dacă ele sunt *întunecate* de nori sau de soare!

Și aceasta s-a făcut cu gândul, ca atunci când el a pus deasupra [cuvintelor] asteriscuri, să poată să-ți arate faptul, că cuvintele cu asteriscuri sunt prezente, regăsibile în Scripturile ebraice, aidoma stelelor în tăria / în firmamentul cerului, dar că ele au fost întunecate prin traducerea celor

---

[23] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Origen.
[24] Cuvintele însemnate cu asterisc.

72, după cum stelele sunt întunecate de către nori. Aceasta este *semnificația asteriscului*[25].

9. *Semnul grafic al obelusului și rolul său în ediția scripturală a lui Origen*

3. În ceea ce privește istoria obelusului/ obeliscosului [ὀβελίσκος] ea este următoarea.

Obelusul se face așa: (-), fapt pentru care se scrie ca forma numită *linie*. Însă în acord cu dialectul atic[26] *obelusul* înseamnă *suliță*, adică *lance*.

Și în Dumnezeieștile Scripturi acesta este plasat pe acele cuvinte, care au fost folosite de către cei 72 de traducători dar care nu se regăsesc și la adepții lui Aquila sau Symmachus.

Pentru că cei 72 de traducători au adăugat acele cuvinte de la ei înșiși, nu *fără sens*, ci pentru a fi de *mare folos*. Pentru că atunci când ei au adăugat cuvinte care lipseau în acelea[27], ei nu au făcut aceasta decât ca să dea *claritate* citirii, fapt pentru care noi le privim pe ele ca nefiind *străine* de Sfântul Duh.

Pentru că ei omiteau pe acelea care nu aveau nevoie de repetiție. Însă, atunci când un cuvânt li se părea *a fi ambiguu*, în momentul când îl traduceau în limba greacă, ei îi făceau un adaos[28].

Acest lucru poate fi surprinzător [pentru unii, care nu îi înțeleg rostul,] însă noi nu ne grăbim să i ne împotrivim[29] ci, mai degrabă, aducem slavă [lui Dumnezeu] pentru faptul, că s-a făcut în acord cu voia lui Dumnezeu, pentru că s-a înțeles ceea ce era sfânt[30].

---

[25] În ediția scripturală a lui Origen.

[26] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Attic_Greek.

[27] În celelalte traduceri/versiuni ale Scripturii făcute de către Aquila, Symmachus etc.

[28] Îl explicau prin adăugare de cuvinte, atunci când îl traduceau în text, lucru pe care îl face orice traducător bine intenționat, cu evlavie față de textele sfinte. Pentru că traducerea Scripturii sau a oricărui text sfânt urmărește o redare cât mai clară a *sensului* textului, *literal* și *duhovnicesc* în același timp și nu o redare *literală* a textului pe care îl traducem.

[29] Să respingem aceste adaosuri, făcute intratext, care sunt lămuritoare pentru înțelegerea credinței noastre.

[30] S-a adus textul sfânt sub ochii publicului cititor, înțelegerea lui clară și nu un text care să fie identic, din punct de vedere literal, cu originalul.

10. *Numărul traducătorilor și modul cum a fost tradusă Septuaginta*

Pentru că cei 72 la număr, de pe insula Farian[31], numită și *Anoge*[32], din fața Alexandriei[33], au fost incluși în 36 de chilii, câte doi în chilie/celulă.

De dimineață și până seara ei erau închiși aici și, seara, ei traversau în 36 bărci mici apa și veneau la palatul lui Ptolemeu Filadelful[34] și cinau împreună cu el.

Și dormeau câte doi în cele 36 de dormitoare, în așa fel încât ei să nu poată vorbi unul cu altul, pentru ca să producă *o traducere curată*.

Și astfel s-au bazat pe ei înșiși. Pentru că atunci când a construit cele 36 de chilii/ celule deja menționate, pe insula aceasta și a făcut fiecare chilie pentru doi inși, Ptolemeu i-a închis pe ei câte doi, după cum am spus.

Și împreună cu ei[35], el a închis și câte doi tineri slujitori, care să le pregătească hrana și să le slujească întru toate, pentru ca să îi ajute pe traducători.

Mai mult decât atât, el nu a făcut uși la aceste chilii în perete, ci le-a făcut tavane deschise, ceea ce am [putea] numi: *ferestre în acoperiș*.

Și astfel, începând de dimineața și până seara ei au stat închiși, până au tradus toate [cărțile]. Și fiecare doi inși au dat o carte[36].

Adică vreau să spun că cartea *Facerea*, facerea întregii lumi, a fost dată de o perecehe [de traducători], *Ieșirea* israeliților de altă pereche, *Leviticul* de o altă pereche și toate celelalte cărți în ordinea lor.

Și astfel, cele traduse de către cei 72 au fost recunoscute ca și *cărți canonice* iar cei 72 au fost socotiți după numărul literelor alfabetului ebraic.

---

[31] *Pharian* în textul nostru sau *Pharos* la Milton: http://www.infoplease.com/dictionary/brewers/pharian-fields.html.

[32] *Cf. Scrisorii lui Aristea*, editată de H. St. J. Thackeray, la Londra, în 1917, în p. 301 a ed. sale. El spune aici că insula era în „partea de nord”, *cf.* Idem, p. 109. Același lucru îl găsim precizat și în ed. lui Raffaele Tramontano, *La lettera di Aristea a Filocrate,* Napoli, 1931.

[33] Egiptului.

[34] Ptolemeu al II-lea Filadelful (în greacă: Πτολεμαῖος Φιλάδελφος) [309–246 î. d. Hr.]: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_II_Philadelphus.

[35] Cu cei doi dintr-o chilie.

[36] Fiecare doi traducători au tradus câte o carte a Scripturii.

11. *Relația dintre alfabetul ebraic și cărțile Septuagintei*

4. Pentru că sunt 72 de nume de litere [în alfabetul ebraic[37]]. Pentru că cinci dintre ele au o formă dublă, pentru că *k* are o formă dublă, cât și *m*, *n*, *p* și *s*.

Din acest motiv cărțile sunt numărate ca fiind 72, însă sunt 77[38], pentru că 5 [litere din alfabetul ebraic] sunt duble.

12. *Cărțile unite și cele 4 pentateuhuri ale canonului ebraic*

Pentru că *Rut* e unită cu *Judecătorii*, și ele sunt numărate de către evrei ca o singură carte.

Iar prima [carte] *a Regilor* este unită cu *a doua* și e numită *prima carte*[39]. Iar *a treia* carte este unită cu *a patra carte* [a Regilor] și e considerată ca *o singură carte*.

Prima Paralipomenă este unită cu *a doua* și e numită *prima carte*. *Prima carte a lui Ezdra* este unită cu *a doua* și sunt *o singură carte*[40].

Și, în acest fel, cărțile sunt grupate în patru pentateuhuri[41] și două sunt pe deasupra, în așa fel încât cărțile [Vechiului] Legământ sunt următoarele: cele cinci ale Legii (...): *Facerea*, *Ieșirea*, *Leviticul*, *Numerele*, *Deuteronomul*[42]. (...) Acesta este *Pentateuhul*, adică *cărțile Legii*.

Și 5 în versuri (...): *Cartea lui Iov*, apoi *Psalmii*, *Proverbele lui Solomon*, *Koheletul* [קֹהֶלֶת][43] [și] *Cântarea Cântărilor*.

Astfel, un alt pentateuh e numit *Scrierile*, dintre care unele sunt *haghiografe*[44], și acestea sunt următoarele: *Iisus/ Iosua, [fiul] lui Nun*, cartea *Judecătorilor* și *Rut*, *Prima* și *A doua Paralipomena*, *Prima* și *A doua a Regilor*, *A treia* și *A patra a Regilor* și acesta e *al treilea pentateuh*.

---

[37] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alfabetul_ebraic.
[38] În canonul Vechiului Testament.
[39] A Regilor sau *I Regi* în canonul ebraic.
[40] Acest amănunt, *cf.* n. 44 din textul pe care îl traducem, nu apare și în *ediția grecească*, ci numai în *cea siriacă*.
[41] Grupuri de cinci cărți.
[42] A doua Lege.
[43] Sau *Ecclesiastul*. A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Ecclesiastes.
[44] Descriu vieți de Sfinți.

Alt pentateuh e [format] din cărțile Profeților (...) cei *12 Profeți* formând o carte, *Isaia* una, *Ieremia* una, *Iezechiel* una, *Daniel* una (...) și așa avem tot *pentateuhul profetic*.

Dar rămân alte două cărți, care sunt *Două ale lui Ezdra*, care e socotită ca fiind una și o alta: *Cartea Esterei*.

Astfel cele 72 de cărți sunt complete după numărul celor 72 de litere ebraice.

13. *Despre cele două cărți poetice nepuse în chivot*

Însă există și două cărți poetice, una a lui Solomon, numit: *Prea înțeleptul*[45] și alta a lui Iisus, fiul lui Sirah și nepot de bunic lui Iisus (...), pentru că bunicul lui se numise Iisus[46], a compus *Înțelepciunea* în ebraică, pe care nepotul său de bunic a tradus-o în limba greacă (...) care sunt, de asemenea, *folositoare* și *de folosit*, cu toate că nu au fost incluse în *numărul recunoscut*[47].

Și, de aceea, ele nu au fost ținute în *sicriu*, adică în *chivotul Legământului*.

14. *Pentateuhul psalmilor și modul folosirii lui în cultul mozaic*

5. Și, de aceea, nu trebuie *să te descotorosești* de ele, o, iubitorule al binelui, pentru că evreii au împărțit cartea *Psalmilor* în cinci cărți, fapt pentru care avem un alt *pentateuh*.

Pentru că de la primul psalm și până la al 40-lea ei recunosc *o carte* și de la al 41-lea și până la 71-lea ei o recunosc pe *a doua*, de la al 72-lea și până la 88-lea ei fac *a treia carte*, de la al 89-lea și până la al 105-lea ei o fac pe *a 4-a* și de la al 106-lea [psalm] până la al 150-lea ei le unesc într-o *a cincia [carte]*.

---

[45] Adică cartea *Înțelepciunea lui Solomon*.
[46] Ultimul fragment, de la parantezele rotunde încoace, nefiind în ediția grecească.
[47] Al cărților canonice.

Pentru că la fiecare psalm ei fac acest final: *Binecuvântat să fie Domnul! – Amin! Amin!*[48], socotind că acesta este *un final propriu* al cărții.

Și acest [final] se regăsește și la [finalul celui de] al 40-lea și la al 71-lea [psalm] și la al 88-lea și la al 105-lea, fapt pentru care cele 4 cărți sunt *complete*[49].

Însă finalul celei de a 5-a cărți, în loc de: *Binecuvântat să fie Domnul! – Amin! Amin!*, este: *Toată suflarea să laude pe Domnul! – Aliluia*![50].

Pentru că ei socotesc că [astfel] trebuie să săvârșească toate lucrurile.

15. *Despre numărul cărților Vechiului Testament și finalul discuției despre canonul ebraic*

Și astfel [cărțile Vechiului Testament] sunt 27, dar ei le numără ca 22, deși cu *Cartea Psalmilor* și cu cele ale lui Ieremia... (...)

Mă refer la *Plângeri* și la *Epistola lui Baruh* și *a lui Ieremia*, deși epistolele nu sunt folosite de către evrei, ci numai *Plângerile*, care sunt unite cu *Ieremia*.

16. *Ce au tradus cei 72 și de câte ori*

Mai înainte noi am povestit cum au fost ele traduse[51]. Ele au fost date fiecărei perechi de traducători prin rotație, și iarăși de la prima pereche la a doua, și de la a doua la a treia [pereche de traducători]. Și astfel ele[52] au trecut pe la toți[53].

Și ele au fost traduse de 36 de ori[54], după cum se poveste[55], atât cele 22[56], cât și cele 72[57], care sunt *aprocrife*.

---

[48] Adică: *Așa să fie!* A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Amin.

[49] Sunt socotite a fi *complete*, la citirea lor în cult, dacă se face acel final responsiv.

[50] A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Aleluia. Noi mergem în cultul ortodox românesc pe varianta grecească a termenului, pe care am transliterat-o: ἀλληλούια = *slăvit să fie Domnul*.

[51] De către cei 72.

[52] Toate cărțile Septuagintei.

[53] 72 de traducători.

[54] Adică 36 de traduceri ale *Septuagintei*, fiecare doi traducători dând o variantă textuală.

[55] Și în siriacă și în greacă: [după cum] *este cântat*.

[56] Nu apare în limba greacă, *cf.* IV Ezdra, cap. 4.

[57] Ibidem.

6. Și când ele au fost complete, regele a stat pe un tron măreț și 36 de cititori s-au așezat, având fiecare cele 36 de exemplare ale fiecărei cărți și o copie a Scripturilor ebraice.

Fiecare dintre ei a citit de unul singur și ceilalți au fost atenți [la ceea ce s-a citit].

18. *Septuaginta este o traducere insuflată de Dumnezeu*

Nu s-a găsit niciun dezacord [între copiile Scripturii], pentru că prin lucrarea minunată a lui Dumnezeu s-a înțeles faptul, că acei oameni aveau darul Sfântului Duh, fiindcă ei au fost de acord în cele traduse.

Și unde ei au adăugat câte un cuvânt toți au făcut la fel și unde ei au omis ceva, cu toții au făcut la fel. Iar acolo unde nu era nevoie să se omită cuvinte [nu au omis], ci au adăugat [cuvinte] acolo unde era nevoie.

Dar pentru ca ceea ce am spus să fie și *mai clar* pentru tine, [ca să înțelegi] cât este de minunat [ceea ce s-a făcut], prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu și în unire cu Sfântul Duh, [cum] ei au tradus *în armonie* și nu *în mod diferit* unul față de altul, pentru aceasta e nevoie să cunoști și să fii asigurat, lucru cu care sunt de acord, [de aceea] îți voi face o demonstrație a lucrurilor pe care le-am spus printr-un mic exemplu.

19. *Argumentarea inspirației Septuagintei*

În psalmul al 140-lea, în ebraică, se spune: הַאֲזִינָה קוֹלִי יְהוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִּי[58], lucru care se traduce astfel: „O, Doamne, strigat-am către Tine. Auzi-mă! Ia aminte la glasul meu!”.

Însă în ebraică nu avem: „la rugăciunea mea”[59].

[58] *Cf.* WTT, Ps. 141, 1.

[59] Nu apare în limba greacă.

Iată, astfel, cum am descoperit *lucrul defectuos*!

Pentru că cei 72 de traducători, atunci când au adăugat „la rugăciunea mea” au făcut *să curgă* afirmația și au tradus: „O, Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă! Ia aminte la glasul rugăciunii mele!” (Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου)[60].

Și iată în ce mod frumos este [acum] cântat psalmul!

Înțelegi astfel, din această foarte mică dovadă, că acești traducători, prin adăugarea de lucruri asemănătoare pe oriunde [în text], au adăugat cuvinte, pentru ca *să explice* și pentru ca *să vină în sprijinul oamenilor*, pentru ca să îi cheme la credința în Dumnezeu și astfel să obțină moștenirea vieții [veșnice] din cuvintele dumnezeiești ale Vechiului și ale Noului Testament.

20. *Este lăudată metoda traductorială a lui Origen*

7. Și, în acest fel, și Origen a făcut bine folosindu-se de *asterisc*, după cum a folosit și obelusul ca simbol. O, însă el a făcut, de semenea, și alte lucruri bune!

Căci atunci când el a pus cele 6 traduceri, alături de textul ebraic[61], în litere și cuvinte ebraice, fiecare pe câte o coloană, el a pus fiecare coloană după literele grecești dar și după cele ebraice, pentru a cuprinde pe cele inexistente cu litere ebraice, în așa fel încât să se înțeleagă cele grecești prin *puterea* cuvintelor ebraice.

Și astfel, *Exapla* [῾Εξαπλά][62] sau *Octapla*[63], mai bine-zis, care este a lui – unde două coloane sunt în ebraică și sunt 6 traduceri [în greacă], puse de către el una lângă alta[64] – a ajutat pe iubitorii binelui să aibă o mare sporire în cunoaștere.

21. *Sunt deplânse greșelile lui Origen*

---

60 *Cf.* LXX, Ps. 140, 1.
61 Al Scripturii.
62 A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Hexapla.
63 La nivel online, ed. lui Alison Salvesen, din 1998 (fragmentar): http://books.google.ro/books?id=9xQDu27_HEIC&lpg=PP1&pg=PP1#v=onepage&q&f=false.
64 Pe coloane paralele.

Ar fi fost bine ca în discursurile sale să nu fi greșit, aducând stricăciune lumii și sieși, când el a învățat, în mod greșit, lucruri care țin de credință și a explicat o mare parte dintre Scripturi[65] într-un mod neortodox[66].

22. *Din nou despre rolul obelusului în varianta scripturală a lui Origen*

Și mă voi referi la obelus din nou. Și atunci când am spus că *obelusul* înseamnă *lance*, [am spus asta], pentru că sabia e una distructivă[67].

Și, de aceea, când cuvântul este folosit de către cei 72, pentru a arăta că [acesta] nu se regăsește în ebraică, semnul obelus e pus deasupra cuvântului și astfel e cunoscut ca un cuvânt, care a reieșit[68] din *locul natal*, adică din *solul Scripturii*, deși nu se regăsește în textul Scripturii ebraice.

Și astfel eu am explicat [aici] lucrurile care sunt notate cu *asterisc* și *obelus*.

23. *Semnul grafic al limniscusului (regăsibil și în fiziologie) și rolul său în varianta scripturală a lui Origen*

8. Referitor la *limniscus*, pentru că trebuie să spun și lucrurile care țin de *limniscus* (÷) și de *ipolimniscus*. *Limniscusul* e semnul de aici, pe care îl scriem așa: (÷).

Este *o linie între două puncte*, după cum se spune, un punct fiind deasupra și altul dedesubtul [liniei]. Și acesta se regăsește și la medicii fiziologi, pentru că e numele unei operații făcută pe trup.

Când [trupul] este amputat, adică când i se taie o parte din el, se face prin două tăieturi drepte. Și astfel rezultă locul dintre cele două tăieturi, pentru că există [două] tăieturi, ambele drepte și figura obelusului este astfel completă în trup.

---

[65] Din cărțile Scripturii.
[66] Sfântului Epifanie îi pare sincer rău pentru greșelile exegetice ale lui Origen.
[67] Îți ia viața, te omoară.
[68] Ca *o explicație* sau ca *o clarificare* a sensului din Scriptura ebraică.

Însă când el e pansat...care este o fâșie de pânză lungă și îngustă...este aplicată pe partea tăiată și e înfășuată și pe cealaltă [parte], acest lucru e numit de către fiziologi *limniscus*, fiindcă curgerea [sângelui] din acel loc se îmbibă [în pânză], atunci când e bandajată [partea amputată].

De aceea, acest fel de semn a fost alăturat dumnezeieștilor cuvinte, pentru ca atunci când se găsește, foarte rar, vreun cuvânt nepotrivit în traducerea celor 72, acesta nici să nu fie scos și nici să nu se alăture lui altul asemenea.

Și astfel înțelegi [prin acest semn], că cele două puncte plasate [de-o parte și de alta a liniei] s-au pus aici, pentru că cuvântul a fost tradus de unul sau de altul din perechea [de traducători].

Însă aceste [cuvinte][69] au fost citite în două feluri sau în mod identic.

24. *Exemple de locuri însemnate cu limniscus*

Și acest lucru va fi clar, de asemenea, pentru tine și ușor de înțeles, dacă eu îți spun ție următoarele.

Atunci când găsești spus în psalmul al 70-lea: „Gura mea vestește *dreptatea* Ta" [τὸ στόμα μου ἐξαγγελεῖ τὴν *δικαιοσύνην* Σου] [LXX, Ps. 70, 15], în locul lui: *vestește dreptatea Ta* este *vestește îndreptările Tale*.

Și, la fel, în psalmul al 71-lea, se spune: „Și scump este numele lor înaintea Lui" (καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον Αὐτοῦ) [LXX, Ps 71, 14]. Însă în loc să fie ca aici se spune: „Și scump este numele lor *în ochii Săi*".

Și, ca și aici, tu poți găsi multe locuri [de acest fel], unde nu *s-a îndepărtat* sau nu *s-a schimbat* ceva anume și unde avem același [înțeles], prin expresii diferite, însă nefiind vorba de lucruri străine [contextului], pentru că ele se pot citit în două feluri.

Și aceste locuri au fost indicate cu *limniscus*, adică atunci când un cuvânt s-a găsit la una sau două perechi [de traducători ai Septuagintei].

Și cred că noi am explicat suficient [de mult] despre lucrurile referitoare la *limniscus*.

---

[69] Însemnate cu *lemniscus*.

25. *Semnul grafic al ipolimniscusului și modul cum a fost folosit de Origen*

Tot la fel putem să le explicăm și pe cele legate de *ipolimniscus*. Căci dacă vei găsi acest semn: (----), care e o linie simplă, formată din obelusuri sau *o linie punctată*, cum se spune, cu un punct sub ea, prin aceasta vei cunoaște că acest semn este simbolul prin care se indică *ipolimniscusul*.

Și acolo unde se găsește pus deasupra unui cuvânt se indică faptul, că o pereche de traducători a omis acel cuvânt în acel loc, după cum indică și punctul și, că acolo, de fapt, avem *o citire dublă*[70] sau *o punere de acord* cu acel cuvânt deasupra căruia este plasat.

Acestea sunt, o, iubitorule al binelui, explicațiile noastre referitoare la *asterisc*, *obelus*, *limniscus* și *ipolimniscus*.

26. *Rolul explicațiilor referitoare la modul traducerii*

9. Și e un lucru bun pentru noi ca să explic *lucrurile* traducătorilor. Pentru că, prin înțelegerea lor, te voi ajuta să incluzi acestea în povestirea lor și să înțelegi *cine* și *cum* și *de ce* au făcut una sau alta, adică care a fost *motivația* pentru care au tradus în acest fel.

27. *Modul alegerii și numele celor 72 de traducători ai Septuagintei*

Iar primii traducători ai Dumnezeieștilor Scripturi, din *limba ebraică* în *limba greacă*, au fost cei *72 de bărbați*. Ei au fost cei care au făcut *prima traducere* în zilele lui Ptolemeu [al II-lea] Filadelful[71].

---

[70] Plurală.
[71] A se vedea n. 34 a cărții de față.

Ei au fost aleși din cele 12 seminții ale lui Israel, câte 6 bărbați din fiecare seminție, după cum ne spune Aristeas[72] în lucrarea sa.

Și numele lor[73] sunt acestea:

primii sunt din seminția lui Ruben: Iosif, Iezechia, Zaharia, Iohanan, Iezechia, Elișa;

al doilea grup a fost din seminția lui Simeon: Iuda, Simeon, Samuel, Addai, Mattia, Șamai (Eschlemia);

al treilea din seminția lui Levi: Neemia, Iosif, Teodosius, Vase (Vasaios), Ornias, Dachis;

al 4-lea din seminția lui Iuda: Ionatan, Abreos, Elișa, Hanania, Zaharia, Hilchia;

al 5-lea din seminția lui Isahar: Isaac, Iacov, Ioșua, Samvat (Savvateos), Simeon, Levi;

al 6-lea din seminția lui Zebulon: Iuda, Iosif, Simeon, Zaharia, Samuel, Șalmai (Selemias);

al 7-lea grup din seminția lui Gad: Samvat (Savvateos),Țedechia, Iacov, Isaac, Iesei, Matei (Nateos);

al 8-lea din seminția lui Așer: Teodosius, Iason, Iosua, Teodotus, Iohanan, Ionatan;

al 9-lea din seminția lui Dan: Teofilus, Avram, Arsamos, Iason, Endemia, Daniel;

al 10-lea din seminția lui Neftalim: Ieremia, Eliezer, Zaharia, Benaiah, Elișa, Dateos;

al 11-lea din seminția lui Iosif: Samuel, Iosif, Iuda, Ionatan, Caleb (Cabeu), Dositei;

al 12-lea grup era din seminția lui Veniamin: Isaelos, Iohanan, Teodosie, Arsamos, Abitos (Abietes), Iezechiel.

Acestea sunt numele, după cum am zis deja, ale celor 72 de traducători.

28. *O scurtă recapitulare și scopul ei*

Și noi am vorbit despre lucrurile legate de *asterisc* și *obelus* mai înainte, dar și despre *alți traductători*, ca *Aquila* și *Symmachus* și despre celalalte, pentru că am vrut să îți vorbim despre rostul lor, o, iubitorule al binelui!

---

[72] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Aristeas.

[73] Numele traducătorilor Septuagintei.

29. *Ptolemeu al II-lea Filadelful și Biblioteca din Alexandria*

După Ptolemeu I, Ptolemeu al II-lea, care a domnit în Alexandria[74], numit și *Filadelful*, după cum am spus, a iubit frumosul și învățătura. El a întemeiat o bibliotecă în cetatea lui Alexandru[75], în partea numită *Bruchion*, care este și astăzi un cartier foarte extins.

30. *Strângerea de cărți pentru marea Bibliotecă a Alexandriei*

El a dat biblioteca pe seama unui anume Demetrius, din Falarino[76], poruncindu-i acestuia să strângă cărți din orice parte a lumii.

Și el a scris scrisori și a făcut cereri [de carte] către orice rege și prinț al pământului, pentru ca să îi trimită pe acelea din împărăția și de sub domnia lor.

Și mă refer aici la acelea ale poeților și povestitorilor, și ale oratorilor și filosofilor, și ale medicilor și profesorilor de medicină, și ale istoricilor și, [într-un cuvânt], cărțile tuturora.

Și după ce munca aceasta a luat avânt și cărțile au fost strânse de pretutindeni, într-o zi regele a întrebat pe bărbatul responsabil cu biblioteca, despre *cât de multe cărți s-au strâns în bibliotecă*.

Și el i-a răspuns regelui, zicând: „Avem circa 54. 800 cărți...însă am auzit că există o mulțime și mai mare în întreaga lume, la cușiți, indieni, persani, elamiți, babilonieni, asirieni, caldei, la romani și fenicieni, la sirieni și la romanii din Grecia...și care, în acea vreme, nu se numeau *romani*, ci *latini*.

Dar există, de asemenea, la cei din Ierusalim și la iudei *Scripturile Dumnezeiești* ale Profeților, care vorbesc despre Dumnezeu și crearea lumii și despre alte învățături de valoare universală.

De aceea, dacă vi se pare lucru bun, majestății voastre, o, rege, noi putem trimite ca să se aducă acestea în

---

[74] Egiptului.
[75] Adică în Alexandria Egiptului.
[76] Din zona Atenei.

siguranță, scrise de învățați de la Ierusalim și vi le vom aduce ție, pentru ca, prin voința ta, aceste cărți să fie aduse în această bibliotecă”.

De aceea, regele a scris scrisoare și a spus aceste cuvinte:

31. *Prima scrisoare a lui Ptolemeu al II-lea către învățații Ierusalimului*

10. „Regele Ptolemeu, învățaților evrei de la Ierusalim: multă bucurie!

După ce am întemeiat *biblioteca* și am strâns multe cărți, ale multor oameni, și le-am pus în ea, am aflat că există la voi cărțile Profeților, care vorbesc despre *Dumnezeu* și despre *crearea lumii*.

Și dorind ca să le iau pe acelea, pentru ca să cinstesc acest loc cu acele cărți, eu v-am scris vouă pentru ca să ni le puteți trimite nouă.

Și sunt purtat de *dorință nobilă* pentru acest lucru și nu de o *intenție vicleană* și *rea*. Și în bună credință și în bunătate către voi, eu vi le cer vouă, de la bătrânii de bună voință dintre voi, pe care voi îi cunoașteți.

Pentru că, după cum vă amintiți, când mulți au fost luați prizonieri din țara voastră și aduși la noi, în Egipt, eu i-am eliberat. Și cu multe daruri și cu o neașteptată atenție m-am comportat față de ei și i-am eliberat.

De aceea, cei care erau bolnavi între ei, după ce i-am vindecat, i-am eliberat și pe ei și le-am dat haine.

Și v-am trimis o masă de aur, împodobită cu pietre prețioase de mare valoare, cântărind o sută de talanți, în locul mesei pe care am luat-o din locul cel sfânt [al] Ierusalimului, împreună cu daruri și lucruri de valoare pentru preoți.

Și v-am enumerat aceste lucruri, pentru ca să cunoașteți că eu am făcut cererea pentru cărți ca pe *un jurământ evlavios*”.

32. *Evreii primesc scrisoarea și darurile și îi trimit o variantă a Scripturii în ebraică, cât și aprocrifele*

Și scrisoarea a fost expediată împreună cu darurile.

Și când ei le-au primit și au citit scrisoarea și au văzut lucrurile pe care le trimisese acesta, ei s-au bucurat foarte mult și fără întârziere au transcris cărțile în ebraică cu litere de aur.

Și ei au trimis pe acelea descrise de mine mai sus, pe cele 22 ale Vechiului Testament și pe cele 72, care sunt apocrife.

Dar când regele le-a luat și s-a uitat la ele, el nu a fost în stare să le citească, fiindcă ele erau scrise cu litere evreiești și în limba ebraică, fapt pentru care a fost necesar ca ele să fie rescrise a doua oară.

Și el a cerut traducători, care să fie în stare să-i explice în limba greacă acele lucruri din ebraică. Fapt pentru care le-a scris din nou.

33. *A doua scrisoare, prin care le cere traducători cunoscători de ebraică și greacă*

11. A doua scrisoare: „Regele Ptolemeu, învățaților evlavioși de la Ierusalim: multă bucurie!

Ce folos să găsești în *comoara ascunsă* și în *izvorul pecetluit*?[77]

Așa stă treaba cu cărțile pe care le-am primit de la voi. Pentru că noi nu suntem în stare să citim acele lucruri pe care le-am primit de la voi, fapt pentru care nu ne sunt de niciun folos.

Ci consimțiți dar să ne trimiteți nouă traducători dintre oamenii voștri, tineri care au fost intruiți, în mod special, în ambele limbi, și în cea ebraică și în cea greacă”.

34. *Alegerea celor 72 de traducători după numărul celor aleși de Moise*

Ca urmare [a acestei a doua scrisori] au fost aleși, de către învățătorii evrei, cei 72 de traducători menționați mai sus și [au fost] trimiși [în Egipt], după exemplul lui Moise, atunci când a urcat în munte, la porunca Domnului și a auzit: „ea cu tine 70 de bărbați și urcă în munte” [Ieș. 24, 1].

---

[77] *Cf.* Cânt. Cânt. 4, 12.

Însă de dragul păcii între seminții[78], pentru că el[79] nu putea să ia 5 oameni din unele și 6 oameni din altele și, astfel, să se creeze dezbinare între seminții, el a făcut după mintea lui, luând 72 de oameni, adăugând adică [încă doi] la număr.

Și, în acest fel, am spus și eu, despre [numărul] bărbaților care au fost trimiși să traducă Scripturile, pe insula numită Farian/ Faros, despre care noi am spus mai sus și pe care i-am enumerat.

35. *Locurile unde au fost puse cărțile traduse de cei 72*

Și, în acest fel, Scripturile, când ei le-au tălmăcit în limba greacă, ele au fost așezate în prima bibliotecă, pe care o construise în *Bruchion*, după cum am spus deja.

Iar pe celelalte cărți[80] aduse pentru bibliotecă, el le-a pus în a doua bibliotecă, în *Serapeum*, [numită astfel] după numele fiicei sale[81].

36. *Dinastia ptolemeilor*

Iar perioada celor 10 ptolemei și a Cleopatrei a trecut repede: în 259 de ani.

12. După primul Ptolemeu, care se numea *Iepurele* (Λαγός / Lagos), care a domnit 40 de ani și după al 7-lea an [de domnie] al lui Ptolemeu al II-lea, care se numea și *Filadelful*, numărul Ptolemeilor și numărul lor de ani [de domnie] sunt următorii: Ptolemeu Filadelful: 38 de ani.

În zilele sale, probabil în anul al 7-lea [de domnie], cei 72 de traducători menționați mai sus au tradus Scripturile.

78 Semințiile lui Israel.
79 Cred că se referă la Sfântul Moise.
80 Evreiești.
81 În ediția grecească, aici, există următorul apendice: „Dar a mai existat acolo și o altă bibliotecă, în Serapeum, mai mică decât prima, care a fost numită așa după numele fiicei lui și în aceasta s-au pus traducerile lui Aquila, Symmachus, Teodotion iar restul [de cărți] 250 de ani de ani mai târziu”.

Și după vremea traducerii Scripturilor, regii care au mai fost sunt următorii: Ptolemeu Filadelful, deja menționat, care a mai domnit 31 de ani; Ptolemeu Binefăcătorul (Εὐεργέτης)[82]: 24 de ani; Ptolemeu Filopator (Φιλοπάτωρ)[83]: 21 de ani; Ptolemeu Epifanis (Ἐπιφανής)[84]: 22 de ani; Ptolemeu Filomitor (Φιλομήτωρ)[85]: 24 de ani; Ptolemeu Iubitorul de învățătură și Binefăcătorul (Φιλόλογος și Εὐεργέτης): 29 de ani; Ptolemeu Izbăvitorul[86] (Σωτήρ): 15 ani; Ptolemeu, care este și Alexandru[87]: 12 ani; Ptolmeu, fratele lui Alexandru, care a fost înlăturat de mama sa: 8 ani; Ptolemeu Dionisius: 31 de ani; Cleopatra[88], fiica lui Ptolemeu: 32 de ani.

Ea s-a unit cu regele [Marcus] Antonius[89], care mai e numit și *Cel cu 8 fii*. De aceea există 259 de ani, după cum am spus deasupra.

Apoi au încetat regii *iepuri* sau *ptolemeii*, care au descins din *Iepure* [*Λαγός* în greacă și *Lepus* în latină], a cărei dinastie, când a construit Alexandria, a numit-o *Alexandria iepurilor*.

37. *Împărații romani până la Aquila*

13. După aceștia [au fost] împărații romani: Augustus[90]: 56 de ani și 6 luni. În al 42-lea an al domniei lui Augustus, Domnul nostru Iisus Hristos S-a născut în trup.

Tiberius[91]: 23 de ani. Și în al 18-lea an al domniei lui Hristos S-a răstignit de bună voie.

Și de la răstignirea [Domnului] până la distrugerea Ierusalimului anii [de domnie] sunt următorii: restul de domnie al lui Tiberius e de 5 ani; Gaius[92]: 3 ani, 9 luni și 29 de zile; Claudius[93]: 13 ani, o lună și 28 de zile; Nero[94]: 13

---

[82] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_III_Euergetes.
[83] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_IV_Philopator.
[84] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_V_Epiphanes.
[85] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_VI_Philometor.
[86] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_I_Soter.
[87] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_IV_of_Macedon.
[88] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Cleopatra_VII.
[89] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Mark_Antony.
[90] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Cezar_August.
[91] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Tiberius.
[92] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Caligula.
[93] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Claudius.
[94] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nero.

ani, 7 luni și 27 de zile; Galba[95]: 7 luni și 26 de zile; Otho[96]: 3 luni și 5 zile; Vitellius[97]: 8 luni și 12 zile; Vespasian[98]: 9 ani, 7 luni și 12 zile; Titus: 2 ani, 2 luni și 2 zile[99].

Și în acest timp a fost distrus Ierusalimul, la cincizeci de ani după răstignirea lui Hristos, fără 3 luni[100].

Domițian[101]: 15 ani și 5 luni. Nerva[102]: 1 an și 4 luni. Traian[103]: 19 ani. Hadrian[104]: 21 de ani [de domnie].

38. *Despre împăratul Hadrian și timpul traducerii lui Aquila*

În al 12-lea an al lui Hadrian, Aquila a devenit cunoscut. Și de la Augustus până la Adrian sunt 180 de ani și 4 luni, fără 9 zile.

Așa că de la vremea traducerii celor 72 de traducători și până la traducerea lui Aquila, în al 12-lea an al domniei lui Hadrian, sunt 430 de ani și 4 luni, fără 9 zile. Iar până la întreaga domnie a lui Hadrian sunt 439 de ani și 4 luni, fără 9 zile.

14. Iar acest Hadrian, când a apărut lepra pe trupul lui, a strâns o întreagă mulțime de doctori sub stăpânirea sa, poruncindu-le tuturor să îi vindece trupul.

Și după ce ei s-au străduit mult și au încercat multe lucruri și tot n-au rezolvat nimic, atunci el i-a disprețuit pe toți.

Și scriind o scrisoare nedreaptă despre ei, i-a caracterizat drept *lipsiți de cunoaștere*.

Iar din cauza bolii care a căzut peste el, acesta a făcut o călătorie în pământul Egiptului. Și apropiindu-se de acele cetăți, care erau ale romanilor, el a trebuit să le inspecteze, fiindcă era și un om, care iubea să vadă diverse locuri.

---

95 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Galba.
96 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Otho.
97 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Vitellius.
98 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Vespasian.
99 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Titus_Flavius_Vespasianus.
100 În ediția greacă avem: „65 de ani...și câteva zile".
101 A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Domi%C5%A3ian.
102 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nerva.
103 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Traian.
104 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Publius_Aelius_Traianus_Hadrianus.

Astfel el a trecut și prin cetatea lui Antioh și prin valea Siriei și prin Fenicia, ajungând astfel în Palestina, care era numită *Iudeea*, la 47 de ani de la distrugerea Ierusalimului.

39. *Împăratul Hadrian rezidește Ierusalimul*

Și a urcat și în Ierusalim, în faimosul și ilustrul oraș, pe care Titus, fiul lui Vespasian, l-a ruinat în al doilea său an de domnie.

Și el a găsit templul lui Dumnezeu călcat în picioare și întregul oraș devastat, din care s-au salvat doar câteva case și Biserica lui Dumnezeu, care era mică, unde Ucenicii s-au întors, după ce Mântuitorul S-a înălțat la cer de pe Muntele Măslinilor și au stat în camera de sus.

Și de acolo s-a început rezidirea lui, adică de la porțiunea din Sion care a scăpat de la distrugere, împreună cu blocurile de case din vecinătatea Sionului și cu 7 sinagogi, care doar ele mai rămăseseră în Sion, asemenea unor adăposturi singuratice, dintre care una a rămas până în vremea lui Maximona episcopul și a împăratului Constantin „ca o colibă în vie / ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι” (LXX, Is. 1, 8), după cum stă scris.

De aceea, Hadrian și-a pus în minte să (re)zidească *cetatea*, dar nu și *templul*.

40. *Relația lui Hadrian cu Aquila*

Și l-a luat pe Aquila, despre care am vorbit mai sus, care era *traducător* pentru limba greacă, pentru că și Hadrian era tot grec. Și de aceea Aquila a relatat despre căsătoria împăratului și despre faptul că a fost din Sinope, din Pont.

41. *Hadrian se stabilește în Ierusalim și îl numește Aelia*

Astfel el s-a stabilit aici[105], în Ierusalim, pentru ca să supravegheze modul cum se rezidește cetatea. Și el i-a dat cetății[106], pe care a reconstruit-o, propriul lui nume și a făcut-o să aibă titulatură imperială. Și pentru că el se numea *Aelius Hadrian*, de aceea cetatea [Ierusalimului] s-a numit *Aelia*.

42. *Întoarcerea creștinilor din Pella în Ierusalim. Aquila devine creștin*

15. Iar Aquila, când era în Ierusalim, i-a văzut pe ucenicii Ucenicilor, ai Apostolilor, crescând în credință și lucrând mari semne, vindecări și alte minuni.

Iar ei[107] se întorseseră din cetatea Pella în Ierusalim și trăiau acolo și învățau. Pentru că atunci când cetatea a fost luată și distrusă de către romani, după cum le prevestise, mai înainte, tuturor Ucenicilor, un Înger al lui Dumnezeu, ei au plecat din cetate, mai înainte ca ea să fie complet distrusă.

Și ei au trăit ca străini în Pella, despre care am vorbit mai sus, [care este] în Transiordania. Iar această cetate era a *Decapolei.*

Iar după distrugerea Ierusalimului, atunci când ei s-au întors în Ierusalim, ca și înainte, s-au întors după mari semne.

Astfel Aquila, după ce a fost mișcat puternic în mintea lui, a crezut în creștinism și, după o vreme, când el a fost întrebat, a primit *pecetea* întru Hristos[108].

43. *Aquila rămâne la obiceiuri păgâne deși e mustrat*

Dar, în acord cu viața sa anterioară, pe când el gândea lucrurile păgânilor (fiindcă fusese profund instruit în deșarta

[105] Împăratul Hadrian.
[106] Ierusalimului.
[107] Ucenicii Aposolilor.
[108] A primit Sfântul Botez.

astronomie), și după ce a devenit creștin, el niciodată nu s-a depărtat de această cădere a lui, pentru că în fiecare zi făcea calcule pe baza horoscopului său de naștere[109].

El a fost mustrat de către învățători[110] și aceia îl mustrau în mod zilnic și tot nu au putut să înfăptuiască ceva.

Însă, în loc să primească dojana, el devenea și mai obraznic în dispute și încerca să stabilească lucruri care nu au nicio existență, adică *povești despre soartă*.

44. *Fiind exlus din Biserică, Aquila devine prozelit evreu*

Prin urmare, ca unul care s-a dovedit nefolositor și n-a putut fi mântuit, el a fost exclus din Biserică. Și ca unul care s-a *înveninat* în mintea lui din cauză că a suferit o astfel de dezonoare, el s-a umflat de o gelozie deșartă, a blestemat creștinătatea, a renunțat la viața sa de mai înainte și a devenei *un prozelit*, fiind tăiat împrejur ca *evreu*.

45. *Aquila învață limba ebraică și traduce din nou Scriptura pentru a minimaliza Septuaginta*

Și fiind ambițios în mod dureros, el s-a dedicat învățării limbii ebraice și a scrierilor lor. De aceea, după ce s-a instruit bine [în limba ebraică], el a făcut traducerea [la Scriptură].

Însă, spre aceasta, el nu a fost mișcat de *un motiv drept*, ci de dorința de *a denatura cuvintele adevărate* folosite în traducerea celor 72, pentru ca el să poată proclama lucrurile adeverite despre Hristos, în Dumnezeieștile Scripturi, ca pe unele care s-au împlinit *în alt fel*, datorită rușinii reale pe care a suferit-o, lucru care nu are nicio scuză.

46. *Traducerea lui Aquila e o răstălmăcire a Scripturii*

---

[109] Adică credea în zodiile horoscopului.
[110] Învățătorii Bisericii.

16. Această a doua traducere [a Scripturii], a lui Aquila, a venit după o lungă perioadă de la aceea[111], după numărul anilor pe care i-am scris mai sus.

Și pentru aceasta trebuie să spunem, iubiților, că cuvintele sunt traduse[112] *incorect* și *în mod pervers*, [cuvinte] care îl condamnă pe cel care a făcut traducerea.

Dar așa cum am explicat diferențele la cele de mai sus, tot așa noi credem că ele vor fi suficiente și pentru cele de aici.

47. *Împărații romani până la Symmachus*

Însă după Aquila și traducerea sa, Antoninus[113], supranumit *Piosul*, i-a succedat împăratului Hadrian și acesta a domnit pentru o perioadă de 22 de ani.

Caracalla[114], care se numea și *Geta*[115] și, de asemenea, Marcus Aurelius Verus[116] i-au succedat lui și au domnit 7 ani. După aceea Lucius Aurelius Commodus[117] a domnit, de asemenea, tot 7 ani. Pertinax[118] [a domnit] 6 luni iar Severus[119] 18 ani.

48. *Symmachus a devenit din samarinean prozelit evreu*

În timpul lui Verus[120] a trăit un anume *Symmachus*[121], samarinean, un *om înțelept*, dar *neonorat* de poporul său.

El era aprins de *dorința de putere* și a devenit mânios pe neamul său. De aceea s-a apropiat de evrei, a devenit un prozelit și s-a tăiat împrejur a doua oară.

---

[111] De la Septuagintă.
[112] De Aquila.
[113] Titus Aurelius Fulvus Boionius Arrius Antoninus Pius: http://ro.wikipedia.org/wiki/Antoninus_Pius.
[114] E o greșeală. Nu el a urmat la domnie, ci Lucius Ceionius Commodus Verus Armeniacus: http://ro.wikipedia.org/wiki/Lucius_Verus.
[115] *Geta* a fost fratele mai mic al lui *Caracalla*.
[116] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Marcus_Aurelius.
[117] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Commodus.
[118] Publius Helvius Pertinax: http://en.wikipedia.org/wiki/Pertinax.
[119] Lucius Septimius Severus: http://ro.wikipedia.org/wiki/Septimius_Severus.
[120] Adică a lui Severus.
[121] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Symmachus_the_Ebionite.

49. *Actul demonic al retăierii împrejur*

Însă nu trebuie să fii suprins că acest lucru s-a petrecut, o, ascultătorule! Pentru că toți câți au trecut la *evrei* de la *samarineni* au fost tăiați împrejur din nou. După cum și cei care au venit la *samarineni* de la *evrei*.

Și, mai mult decât atât, ceea ce e și mai greu decât aceasta, au fost unii care, deși erau *tăiați împrejur* au devenit *netăiați împrejur*.

Bineînțeles printr-o operație chirurgicală, făcută cu bisturiul numit *spatistaros*, prin care pielea interioară a organului[122] a fost tăiată și răsfrântă și a fost cusută împreună și legată la locul ei prin medicamente, pentru ca să aibă prepuțul întreg ca mai înainte[123].

Și ai pentru aceasta mărturia Sfântului Apostol [Pavel], o, iubitorule al binelui, care a spus aceste lucruri: „Dacă a fost chemat cineva [care este] tăiat împrejur, să nu își schimbe prepuțul; iar dacă un om este netăiat împrejur, să nu se taie împrejur” [I Cor. 7, 18].

Iar tradiția asta[124], care e o răutate demonică, se spune că vine de la Esau, fratele lui Iacov, pe care el a inventat-o pentru ca să nege Dumnezeirea și prin aceasta ștergea o marcă caracteristică a părinților lui.

Pentru aceasta ei spun că Dumnezeu a zis: „Pe Esau Eu l-am urât și pe Iacov l-am iubit” (Rom. 9, 13; Mal. 1, 2-3).

Astfel acest Symmachus, și-a făcut traducerea sa pentru a perverti traducerea în uz la samariteni, publicând o a treia traducere [a Scripturii].

50. *Teodotion era marcionit și a devenit prozelit evreu*

17. În ceea ce îl privește pe Teodotion [Θεοδοτιών][125] acesta a fost din Pont.

Însă, după aceasta, în timpul care a urmat, adică în timpul domniei lui Commodus, adică *Commodus al II-*

[122] A penisului.
[123] Mai înainte de circumcizie/de tăierea împrejur.
[124] Cu operația chirugicală.
[125] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Theodotion.

lea[126], a trăit acest Teodotion din Pont, care era adeptul învățăturii lui Marcion[127], iereziarhul din Sinope.

Și devenind fanatic pentru erezia sa, el s-a întors spre iudaism și a fost tăiat împrejur și a învățat limba evreilor și învățăturile lor.

51. *Traducerea scripturală a lui Teodotion*

Și acesta și-a publicat traducerea pe cont propriu. El a publicat multe lucruri în acord cu cei 72, pentru că el a împrumutat mai multe lucruri din modul de traducere al celor 72.

52. *Septuaginta și traducerile de după ea*

Și acum poți să judeci, o, mare iubitor al binelui, toate lucrurile acestea, dacă *adevărul* [deplin] poate fi găsit la cei trei, adică la Aquila, Symmachus și Teodotion, care, de altfel, nu au fost împreună, ci [au trăit] la distanță de timp și de loc unul de altul. Și aceștia nu au fost *mulți*, ci *numai trei*, și totuși nu au putut să cadă de acord unul cu altul[128].

Căci (și aici e adevărul!) cei 72, care au tradus primii[129], în același timp, nu au fost împărțiți în 36 de grupe, după cum a poruncit împăratul?

Și, deși nu au vorbit unul cu altul, ci de la Duhul Sfânt [s-a făcut aceasta], ei au dat o traducere întreagă, care e în acord [interior] desăvârșit. Iar acolo unde a fost nevoie să fie adăugată o explicație la un cuvânt, aceasta s-a făcut asemenea de către toți.

Căci, deși aceștia nu au cunoscut ce a tradus fiecare dintre ei, [cu toate acestea] ei au fost întru totul de acord unii cu alții și traducerile lor au fost identice. Și acolo unde au scos cuvinte afară, ei au tradus în acord unul cu altul.

---

[126] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Commodus.
[127] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Marcion_of_Sinope.
[128] Așa cum au făcut-o cei 72 de traducători ai Septuagintei.
[129] Sfânta Scriptură în limba greacă.

53. *Traducătorii Septuagintei au fost și Profeți. O concluzie la cele patru semne editoriale ale ediției scripturale a lui Origen*

Și de aceea e clar faptul, că aceștia, prin iubirea lor de adevăr cu care au căutat să cerceteze [textul sfânt], nu au fost numai *traducători*, ci, în parte, și *Profeți*[130].

Pentru că lucrurile pe care nu le-au considerat *bune* pentru traducerea lor, ei le-au scos afară...și pe acelea, Origen, le-a indicat, mai târziu, prin *asteriscuri*.

De asemenea, cele care au fost adăugate de către ei, el nu le-a îndepărtat, cunoscând că e nevoie de acelea, ci, dimpotrivă, ori de câte ori el a găsit astfel de cuvinte adăugate, el le-a însemnat cu *obelus*.

Și doar această singură indicație a sa, prin obelus, făcea să se înțeleagă cunoașterea lui referitoare la citirea acelui pasaj.

Iar prin *limniscus* și *ipolimniscus*, de asemenea, el le-a indicat pe cele care apăreau, în puține pasaje, de două ori la cei 72 de traducători, care nu erau asemenea, dar spuneau același lucru și aveau același înțeles, ca spre exemplu: „el a vorbit" în loc de „el a spus" sau „el a venit" în loc de „a venit".

Și prin aceasta noi ți-am scris ție despre lucrurile legate de cele 4 traduceri.

54. *Traducerile grecești 5 și 6, anonime, ale Scripturii*

18. Referitor la cea de *a cincia* și *a șasea traducere* [a Scripturii], acestea au fost găsite în vasele de vin ale Ierihonului, după persecuția lui Verus[131], în timpul lui Antoninus, care se mai numea și *Caracalla* și a lui Geta.

Însă despre aceste traduceri, *a 5-a* și *a 6-a [ale Scripturii]*, nu am nimic de spus referitor la cei care le-au tradus sau de unde erau aceia, ci numai că, după persecuția împăratului Verus[132], în timpul lui Antoninus[133], fiul lui

[130] Cei 72 care au tradus Septuaginta.
[131] Într-o ediție a tratatului de față avem: *Severus*.
[132] Ibidem.

Severus, care se numea și *Caracalla* și a lui Geta, a 5-a [și a 6-a] au fost găsite în Ierihon, ascunse în niște vase de vin.

55. *Împărații romani până la Origen*

Iar de atunci, cei care au împărățit după Antoninus Piosul, sunt următorii: după Antoninus Piosul a împărățit Marcus Aurelius Antoninus și, de asemenea Verus[134], câte 19 ani. Și acest om[135] mai era numit și *Commodus Lucius*.

În această vreme, după cum am spus, Symmachus s-a făcut cunoscut ca *traducător*.

După [Verus] a împărățit, timp de 13 ani, Commodus al II-lea.

În această vreme noi am învățat[136], că Teodotion s-a făcut cunoscut, el, care a devenit evreu, cel care a trecut de la marcioniți și a făcut *a 4-a traducere*.

Pertinax i-a succedat acestui Commodus și a împărățit timp de 6 luni. Severus i-a succedat acestuia și a împărățit împreună cu fiul lui Antoninus, cu un alt *Geta*, timp de 18 ani. Și când a murit Severus, Geta, fiul lui Antoninus, a moștenit împărăția sa, cel care s-a numit și *Caracalla*[137] și a împărățit 7 ani.

În zilele sale, după cum am spus mai sus, s-a găsit *a 5-a* traducere a Scripturilor, ascunse în vasele de vin din Ierihon, împreună cu alte cărți evreiști și cu alte cărți[138].

Macrinus[139] i-a succedat lui Caracalla și a împărățit timp de un an. I-a succedat apoi Antoninus al II-lea[140], care a împărățit timp de 4 ani. După el a împărățit Alexandru[141], fiul lui Mamaea, timp de 13 ani.

La mijlocul stăpânirii sale s-a descoperit *a 6-a traducere* [a Scripturii], ascunsă tot în vase de vin, dar în Nicopolis, lângă Actium.

---

[133] Notă marginală: *Antonius*.

[134] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Lucius_Verus.

[135] Se referă la *Verus*, al cărui nume integral era: Lucius Ceionius Commodus Verus Armeniacus.

[136] Am auzit, ni s-a transmis faptul...

[137] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Caracalla.

[138] În varianta grecească: *cărți evreiești și grecești*.

[139] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Macrinus.

[140] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Elagabalus.

[141] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexander_Severus.

După [Alexandru Sever] a împărățit Maximian[142] timp de 3 ani. Lui i-a succedat Gordian[143] și acesta a împărățit timp de 6 ani. După el a împărățit Filip[144] timp de 7 ani. Decius[145] i-a urmat lui și a împărățit un an și 3 luni.

În timpul lui Deciu s-a făcut cunoscut Origen, faima lui extinzându-se din timpul lui Decius și până în zilele lui Gallienus[146] și ale lui Volusianus[147] și dincolo de ei.

Dar în persecuția care a avut loc sub Decius, pe care l-am menționat deja, Vavila[148] a suferit moarte martirică în Antiohia, Flavianus[149] în Roma și Alexandru, episcopul Ierusalimului, în Cezareea.

56. *Despre Origen și Octapla sa*

În această vreme de prigoană, și Origen a suferit multe lucruri de la păgânii din Alexandria, el, care era numit și *Adamantius*, [cu toate acestea] neprimind cununa muceniciei.

Însă când el a venit în Cezareea stratoniților și a locuit un scurt timp în Ierusalim, după aceea a plecat în Tir.

După cum se știe, 28 de ani el s-a dedicat ascezei și și-a alcătuit Scriptura, punând-o pe 6 coloane [versiunile în limba greacă] și două coloane în limba ebraică, una lângă alta, traducere lângă traducere, numindu-și cartea *Exapla*, după cum am spus, pe larg, mai sus.

19. Însă când s-au găsit *a 5-a* și *a 6-a traducere* a Scripturii (după cum noi am precizat mai sus și fără să îi cunoaștem pe cei care le-au tradus), pe măsură ce au fost descoperite, acesta[150] le-a atașat celor 4 anterioare, așezându-le la locul lor.

El a numit pe una *a cincia* și a scris deasupra ei acest lucru și a însemnat-o cu *numărul cinci*.

---

142 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Maximin_Tracul.
143 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gordian_I.
144 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Filip_Arabul.
145 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Decius.
146 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Trebonianus_Gallus.
147 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Volusianus.
148 Sfântul Sfințit Mucenic Vavila, Arhiepiscopul Antiohiei (4 septembrie): http://www.calendar-ortodox.ro/luna/septembrie/septembrie04.htm.
149 Sfântul Sfințit Mucenic Fabian, Papă al Romei: http://ro.wikipedia.org/wiki/Papa_Fabian.
150 Origen.

De asemenea a făcut și cu cealaltă, scriind deasupra ei un simbol și dându-i numele de *a 6-a traducere*.

57. *Utilitatea filologică și exegetică a Octaplei lui Origen*

Și el a făcut acest lucru cu *multă pricepere*, lucru care a scăpat din vedere unor iubitori de învățătură.

Pentru că atunci când oamenii vor să citească *Exapla* sau *Octapla*...pentru că există traducerile lui Aquila, Symmachus, a celor 72 și a lui Teodotion la un loc.

Însă când acestea sunt unite cu cele două coloane ebraice, ei numesc pe cele 6: *Exapla*.

Dar când a 5-a și a 6-a [traducere] s-au adăugat lor, într-un mod succesiv, ei au numit [colecția de traduceri scripturale]: *Octapla*.

Adică cele 6 traduceri și celelalte două, una scrisă cu litere ebraice și cu cuvintele lor iar alta cu caractere grecești dar cu cuvinte ebraice...când unii oameni, după cum spuneam, vor să citească aceste cărți și găsesc cele două coloane ebraice și, împreună cu ele, pe cea a lui Aquila, prima, apoi pe cea a lui Symmachus, după aceea pe a celor 72, apoi pe a lui Teodotion, toate la un loc, după care a 5-a și a 6-a [traducere], ei trag concluzia că Aquila și Symmachus *au tradus primii*.

Însă nu așa stau lucrurile. Pentru că Origen, învățând că traducerea celor 72 e *cea corectă*, a plasat-o în mijlocul traducerilor respinse.

Și acesta e unul dintre *lucrurile folositoare* pe care l-a adus [ediția] lui Origen.

58. *Împărații romani până la ereticul Mani*

Astfel, pentru ca să nu încheiem aici succesiunea [la tronul imperial] a împăraților romani, pe care am început-o, vom reda în continuare șirul lor, după anii când au împărățit.

20. După Gallienus și Volussianus, deja amintiți, care au împărățit timp de 2 ani și 4 luni, Valerian[151] și Gallienus[152] au împărățit 12 ani.

59. *Disputele lui Mani cu ortodocșii și umilirea aceluia*

În al 9-lea an al împărăției lor, Mani[153], care a venit din Persia, atunci când el a avut o dispută cu Arhelau, episcop de Kaschara, și-a recunoscut înfrângerea și s-a retras în taină.

Iar când [Mani] a venit la Diodoris, un oraș aflat sub ascultarea [episcopului] de Kaschara și a avut o dispută cu Sfântul Trifon, preotul, el a ajuns cu totul umilit înaintea aceluia.

Și când Sfântul Arhelau a auzit că el[154] a venit la Trifon și că a avut o dispută cu acesta, atunci l-a chemat pe el[155] și a stabilit o dispută cu Mani, unde l-a învins în mod desăvârșit și l-a arătat pe acesta de rușine.

Din acest motiv, Mani era cât pe ce să fie omorât cu pietre de către oameni, dacă nu ar fi fost salvat de către episcopul Arhelau. După aceea el s-a retras în pământul persanilor.

60. *Moartea rușinoasă a lui Mani*

Împăratul persanilor a auzit de venirea lui. Și când a trimis după el și i l-au adus [pe Mani], acesta a poruncit să fie jupuit de piele cu o săgeată.

Și astfel, nu numai că l-a apucat moartea, fiindcă comisese o crimă, dar n-a mai putut nici să-l „vindece” pe fiul împăratului, care era demonizat, după cum promisese.

Și așa s-a terminat povestea lui.

---

[151] Publius Licinius Valerianus: http://en.wikipedia.org/wiki/Valerian_%28emperor%29.

[152] Publius Licinius Egnatius Gallienus, care era fiul lui Valerianus: http://en.wikipedia.org/wiki/Gallienus.

[153] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Mani_%28prophet%29.

[154] Ereticul Mani.

[155] Pe Sfântul Trifon.

61. *Împărații romani păgâni și apoi cei creștini până în vremea Sfântului Epifanie*

Iar după Valerian și Gallienus a împărățit Claudius[156] pentru un an și 9 luni. Lui i-a urmat Aurelian[157] și a împărățit 5 ani și 6 luni.

După acesta [a urmat] Tacitus[158], care a împărățit 6 luni. Și după el a împărățit 6 ani și 4 luni Probus[159]. După el Carus[160], cu fiii săi Carinus[161] și Numerian[162], împărățind 2 ani. După el Dicolețian[163], cu Maximian[164] și Constanțiu I[165] și Maxențiu[166], împărățind 20 de ani și declarându-l pe Maxențiu co-împărat.

În zilele lor au fost persecuții sângeroase [ale Bisericii], în afară de al 18-lea și al 19-lea an al lui Dioclețian, fiind 12 ani cu toții.

Și după ce s-a terminat persecuția din timpul împărăției lui Dicolețian a mai trecut un singur an (pentru că era bătrân) și s-a terminat și domnia lui.

Iar Maximian a avut o moarte cumplită, pentru că s-a îmbolnăvit la ochi și suferea trupește. Și globii oculari ai acestuia s-au sfărâmat din cauza bolii, în același fel cum el le făcea Mucenicilor lui Hristos[167]. Și astfel și-a dat duhul, lăsându-i la conducere pe Licinius[168] și pe Constantin[169].

Și de la Dioclețian și până la anii lui Maximian, ai lui Licinius și ai Fericitului Constantin, care a împărățit împreună cu fiii săi, au fost 32 de ani.

Și după el[170] au împărățit cei 3 fii ai săi: Constans[171], Constantin[172] și Constanțiu[173].

---

[156] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Marcus_Claudius_Tacitus.
[157] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Aurelian.
[158] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Marcus_Claudius_Tacitus.
[159] Idem: http://www.roman-emperors.org/probus.htm.
Și aici: http://en.wikipedia.org/wiki/Probus.
[160] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Carus.
[161] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Carinus.
[162] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Numerian.
[163] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Diocletian.
[164] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Maximian.
[165] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constan%C5%A3iu_I.
[166] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Galerius.
[167] Adică le scotea ochii, îi orbea.
[168] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Licinius.
[169] Gaius Flavius Valerius Aurelius Constantinus sau Sfântul Constantin cel Mare: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_cel_Mare.
[170] După Sfântul Constantin cel Mare.
[171] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constant.
[172] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_al_II-lea.

Și după 32 de ani [de domnie ai Sfântului] Constantin [cel Mare] și după fiii săi care i-au succedat: Constans, Constantin și Constanțiu...[a împărățit] Iulian[174], cel lipsit de evlavie, apoi Iovian[175], Valentinian cel Mare[176], fratele lui, Valens[177], Grațian, fiul lui Valentinian[178], Valentinian cel Tânăr[179], fiul lui Valentinian [cel Mare], fratele lui Grațian, Teodosie[180], împăratul cel temător de Dumnezeu, fiul său, Arcadie[181], și Honorius cel Slăvit[182], fiul lui Teodosie, până la prezentul, cel de al doilea, consulat al lui Arcadius Augustus și Rufinus.

Iar cei pe care i-am amintit mai înainte [au împărățit] 57 de ani.

Și în [timpul] consulatului lui Arcadius Augustus și a lui Rufinus a murit Valentinian cel Tânăr.

Acesta a fost găsit spânzurat, în mod surprinzător, în palatul lui Tiberius [și], după cum s-a dus vestea, [aceasta s-a petrecut] într-o zi de mai, în ziua dinaintea Rusaliilor, într-o zi de sâmbătă. Iar în ziua Rusaliilor, ziua sa de naștere, [el a fost înmormântat].

Și această zi, după egipteni, era a 21-a zi a lunii pachon, după greci era a 21-a zi a lui iiar și, după romani, era a 17-a zi înainte de calendele lui iunie.

62. *Finalul primei părți. Despre cele care urmează în acest tratat*

21. Și, iată, o, mare iubitor al binelui!, [acestea sunt] toate acele lucruri [pe care doream să ți le spunem] și ți le-am relatat [,credem noi,] îndeajuns [ca să le înțelegi]!

Pentru că noi ți-am făcut cunoscute cele privitoare la traducători[183], cât și toate lucrurile pe care ți le-am spus mai înainte de a vorbi despre ei.

---

173 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constan%C5%A3iu_II.
174 Iulian Apostatul: http://ro.wikipedia.org/wiki/Iulian_Apostatul.
175 A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Iovian.
176 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Valentinian_I.
177 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Valens.
178 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gra%C5%A3ian.
179 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Valentinian_al_II-lea.
180 Teodosie cel Mare: http://ro.wikipedia.org/wiki/Teodosiu_I.
181 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Arcadius.
182 Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Honorius.
183 La traducătorii Scripturii.

Însă în cele ce urmează, noi dorim să supunem atenției tale restul celor anunțate mai înainte și, după cum promiteam la început, o, omule ale lui Dumnezeu!, ne vom referi la *greutățile* și *măsurile* și *numerele* existente în Dumnezeieștile Scripturi, după numele fiecăreia în parte, și de ce sunt chemate astfel, și despre rațiunea pentru care li s-a dat aceste nume și ce înseamnă *calitatea* ori *greutatea* ori *rezistența* fiecăreia dintre ele.

63. *Despre măsurile de capacitate*

64. *Despre kor*

Korul [כֹּר][184] este o măsură. Îl găsim pomenit în *Evanghelia lui Luca*, atunci când Mântuitorul vorbește despre poruncile înțelepte ale iconomului, care a rescris datoria, de atâția *kori*, a datornicilor din *așa* în *așa*, și pe cea de ulei din *așa* în *așa* [Lc. 16, 6-7].

65. *Lista măsurilor de capacitate care va fi discutată în continuare*

Letekul, satonul, homerul, batul, seahul, modiusul, kabul, hinixul, hifiul de făină de grâu, pumnul de făină, artabi, trei coșuri de făină necernută, cele trei măsuri de făină necernută, nevelul de vin, collatonul, shatifta de uns, capsachisul de apă, cotiliul de ulei, chiatosul, măsura de vin, măsura de ulei, logul, xestisul, amfora, aporrima, shefitha, hinul, husul, vasul de aur în care se ținea mana, maresul, chiprosul, congiariumul.

66. *Continuarea discuției despre măsura kor*

Referitor la *kor*. [Cuvântul] *kura* vine din limba ebraică și de aceea se numește *kor* și are 30 modii[185].

---

[184] *Cf.* WTT, Ezra 7, 22; II Cron. 27, 5; Iez. 45, 14.
[185] Cuvânt latin: modius, modi(i).

Numele *kor* vine de la ideea fundamentală [de lucruri existente] *de-a valma*.

De aceea *un morman* e numit *o karia*[186] iar când avem 30 de modii avem *un morman*, pe care ei îl numesc: *o sarcină de cămilă*.

67. *Despre letek*

Referitor la *letek* [לֶתֶךְ][187]. Și *letekul*, după cum spune Profetul Osea: „Am cumpărat-o pe ea...pentru un letek de orz” (Os. 3, 2). Pe când, în alte manuscrise: „un homer de orz” [γομορ κριθῶν][188].

Însă ambele înseamnă același lucru, pentru că ele cântăresc *15 modii*.

Însă *letekul* este numele unui cuvânt, care la evrei înseamnă: *ridicare în sus*, de la ideea că un tânăr poate ridica 15 modii de orz sau de grâu și să le pună pe un măgar.

Și această [măsură] de 15 modii, de asemenea, e numită *homer* [חֹמֶר][189] (...) [Însă homerul] e mai încăpător decât cel care este numit tot *homer* de către evrei, însă: *micul homer*.

68. *Despre bat*

Referitor la *bat* [בַּת][190]. *Batul* provine tot din limba ebraică și anume de la faptul că *presa de ulei* se numește *bit* iar *bat* înseamnă *presă de ulei*.

Ea conține 50 xeste[191] și este vasul de măsură pentru presa de ulei.

69. *Despre menasis sau medimnos*

---

[186] E un cuvânt siriac.
[187] *Cf.* WTT, Os. 3, 2.
[188] *Cf.* LXX, Os. 3, 2.
[189] *Cf.* WTT, Iez. 45, 11.
[190] Cf. WTT, Is. 5, 10.
[191] N. pl. de la gr. ξέστης: ξέσται.

Menasisul sau *medimnosul* [μέδιμνος] este luat, după părerea mea, din limba romanilor, pentru că în această limbă *medium* înseamnă *mijloc/jumătate.*

De aceea *menasisul* a fost folosit ca măsură de către ciprieni[192] și de către alte neamuri. Și astfel el are 10 modii de grâu sau de orz iar *modiul* are *17 xeste* la ciprieni.

Însă *medimnosul* a variat la ciprieni. Pentru că locuitorii Salaminei sau, cum se mai spune, ai *Constanției*, au medimnosul la 5 modii, pe când cei din Pafos și sicilienii măsoară 4, 5 modii.

70. *Despre seah /saton*

Referitor la *seah*. Cuvântul *seah* [סְאָה][193] vine tot din ebraică și e la feminin. Însă grecii îl folosesc fie la feminin, fie la masculin, adică la *neutru*, pentru că noi îi spunem *saton* [σάτον] și nu s*atos* [σάτος].

El e mai mult de *un modius*, adică e un modius și un sfert, din acest motiv e *un modius care se revarsă*, adică este *peste un modius*.

Și de aceea e numit *seah*, pentru că înțelesul cuvântului este: „e și mai mult" sau „s-a ridicat peste", pentru că depășește măsura stabilită.

71. *Despre modius, care era măsură sfântă*

Referitor la *modius* vom vorbi acum. Numele de *modius* a fost inventat de către evrei cu mare exactitate.

El era de 22 xeste, nu *în mod simplu* sau *schimbând [capacitatea]*, ci *cu mare exactitate*.

Căci vorbesc acum despre *ceea ce e drept*, despre *modius*, care din punctul de vedere al Legii era *o măsură sfântă*.

72. *Cele 22 de lucrări ale lui Dumnezeu din primele 6 zile ale creării lumii*

Pentru că, o iubitorule ale binelui, Dumnezeu a făcut 22 de lucrări, întru început, și asta în 7 zile, și anume:

---

[192] Ciprioți. Locuitorii din Cipru.

[193] *Cf.* WTT, Fac. 18, 6; I Sam. 25, 18; I Regi 18, 32; II Regi 7, 1.

22. În prima zi, (1) cerurile de deasupra, (2) pământul, (3) apa (...) din care e formată zăpada, gheața, grindina, înghețul și umezeala (...) și (4) duhurile[194] care slujesc înaintea Lui.

Ele sunt Îngerii care stau înaintea feței Sale, Îngerii slavei, Îngerii vânturilor care suflă, Îngerii norilor și al norului întunecos, ai zăpezii și ai grindinii și ai înghețului, Îngerii care strigă, ai tunetelor și ai fulgerelor, Îngerii frigului și ai căldurii, ai iernii, ai toamnei, ai primăverii și ai verii și ai tuturor ființelor vii din cer și de pe pământ.

Apoi (5) adâncurile, deopotrivă, pe cel care sunt sub pământ și acela al prăpastiei întunericului, care era deasupra adâncului de ape, care acoperea pământul.

După care (6) întunericul (...) [pentru că a fost] *seară* și *noapte*; (7) lumina (...) zilei și a dimineții. Aceste 7 mari lucruri le-a făcut Dumnezeu în prima zi.

În a doua zi, (8) tăria care este deasupra apelor. În această zi au fost împărțite apele: jumătate dintre ele au rămas deasupra tăriei și jumătate dintre ele dedesubtul tăriei, în mijlocul feței întregului pământ. Aceasta e singura lucrare pe care a făcut-o Dumnezeu în a doua zi.

În a treia zi, (9) mările, râurile, izvoarele și lacurile, (10), semințele grânelor și ale plantelor, (11) pomii fructiferi și cei fără fruct și (12) pădurile. Aceste patru lucruri mari a făcut Dumnezeu în această a 3-a zi.

În a patra zi, (13) soarele, (14) luna, (15) stelele. Aceste trei lucruri mari a făcut Dumnezeu în a 4-a zi.

În a cincia zi, (16) balenele mari, (17) peștii și alte lucruri care trăiesc în ape, [și] (18) păsările zburătoare. Aceste trei lucruri mari a făcut Dumnezeu în a cincia zi.

Și în a 6-a zi, (19) animalele sălbatice, (20) vitele, (21) vietățile care se târăsc pe pământ, (22) omul. Aceste patru lucruri mari a făcut Dumnezeu în a 6-a zi.

Și toate cele 22 de lucruri le-a făcut în 6 zile. Și El a terminat toate lucrurile Sale în 6 zile, toate câte sunt în cer și pe pământ, în ape și în adâncuri, în lumină și în întuneric, și oriunde.

Și Dumnezeu S-a odihnit de lucrurile Sale în a 7-a zi, și a binecuvântat-o și a sfințit-o pe ea.

---

[194] Adică Puterile cerești.

73. *Cele 22 de căpetenii, cărora Domnul le-a vorbit, până la Patriarhul Iacov*

Și El S-a arătat lui Moise printr-un Înger, care[195] era a 22-a căpetenie peste Israel de la Adam și până la Iacov, când El a spus: „Și Îmi voi alege pentru Mine din sămânța unui popor mai numeros decât oricare alt popor” (Ieș. 19, 5; Deut. 7, 6; 14, 2).

Și căpeteniile, cărora Domnul le-a vorbit, din care au reieșit generații [întregi], sunt următorii: Adam, Set, Enos, Chenan, Mahalalel, Iared, Enoh, Methuselah, Lameh, Noe, Sem, Arpaxad, Shelah, Eber, Peleg, Reu (...) din care Scriptura îl omite pe *Cainan* din număr (...) Serug, Nahor, Terah, Avraam, Isaac, Iacov, Israel, adică *22 de generații*.

74. Literele alfabetului ebraic

De aceea sunt și 22 de litere în *alfabetul ebraic*[196] iar literele sunt următoarele: alef, bet, ghimel, dalet, he, vav, zain, het, tet, iod, kaf, lamed, mem, nun, sameh, ain, pe, țadi, kof, reș, șin, tav.

75. Numărul cărților Vechiului Testament

De aceea, de asemenea, sunt 22 de cărți ale Vechiului Testament. Însă ele sunt numărate, printre evrei, ca fiind 22, însă, în realitate sunt 27, fiindcă există 5 litere duble: *kaf*, duplicat ca formă, de asemenea *mem*, *nun*, *pe* și *țadi*, pentru cărțile care sunt numărate în acest mod.

76. Numele ebraice ale cărților Vechiului Testament

23. *Bereșit*[197][בְּרֵאשִׁית] e numele [cărții] Facerii lumii. *Eleh Șimot* [וְאֵלֶּה שְׁמוֹת][198]: cartea Exodului israeliților.

---

[195] Cu referire la Sfântul Moise.
[196] A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alfabetul_ebraic.
[197] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Geneza.

Vaikera [וַיִּקְרָא], care se traduce *Levitic* în grecește. *Vaidaber* [וַיְדַבֵּר], care se traduce *Numeri* în grecește. *Elleh hadebarim* [אֵלֶּה הַדְּבָרִים], care este *Deuteronomul*.

Iehoșua [יהוֹשֻׁעַ], care este *Iosua/Iisus* [al lui Navi]. *Iiov* [אִיּוֹב], care este *Iov*. *Șoftehem* [שֹׁפְטֵיהֶם], care sunt *Judecătorii*.

Rut [רוּת] care este *Rut*. *Sefer Tehilim* [סֵפֶר תְּהִלִּים] este *Cartea psalmilor*. *Debarim Haiiamim Alef* [דִּבְרֵי הַיָּמִים א], care este *I Paralipomena*. *Debarim Haiiamim Bet* [הַיָּמִים ב דִּבְרֵי] care este *II Paralipomena*.

Șemuel Alef [שְׁמוּאֵל א], care este *I Regi*. *Șemuel Bet* [ב שְׁמוּאֵל], care este *II Regi*. *Melakim Alef* [מְלָכִים א], care este *III Regi*. *Melakim Bet* [מְלָכִים ב], care este *IV Regi*.

Mișle Solomoh [מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה] sunt *Pildele /Proverbele lui Solomon*. *Kohelet* [קֹהֶלֶת] este *Ecclesiastul*. *Șir Hașirim* [שִׁיר הַשִּׁירִים] este *Cântarea Cântărilor*.

Asar Șeneim Nebiim [נְבִיאִים שְׁנֵים עָשָׂר] sunt cei 12 Profeți. *Ieșaiahu* [יְשַׁעְיָהוּ][199] e *Profetul Isaia* și *Irmiahu* [יִרְמְיָהוּ][200], care este *Profetul Ieremia*.

Iehezkel [יְחֶזְקֵאל][201] este *Profetul Iezechiel*. Daniel [דָּנִיֵּאל][202] este *Profetul Daniel*.

Ezra Alef [עֶזְרָא א] este *I Ezra*. *Ezra Bet* [עֶזְרָא ב] este *II Ezra* [care, de fapt, este *Nehemia* (נְחֶמְיָה) sau *Neemia*] și *Ester* [אֶסְתֵּר] care este *Estera*.

Aceste 27 de cărți sunt numărate ca *22* după numărul literelor alfabetului [ebraic], fiindcă cinci litere sunt duble, după cum am spus mai sus.

Însă există, de asemenea, o mică carte, care se numește *Kinot* [קִינוֹת], în traducere: *Plângerile lui Ieremia*. Și ea este împreunată cu *Ieremia*. Și e unită cu *Ieremia*. [Și aceasta] numai pentru că depășește numărul literelor[203].

77. *Resublinierea importanței numărului 22 în tradiția ebraică*

---

[198] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Exodul.

[199] Și numele său înseamnă, în limba ebraică: *mântuirea lui Dumnezeu*.

[200] Idem: *slăvitorul lui Dumnezeu*.

[201] Idem: *Dumnezeu e Cel care întărește*.

[202] Idem: *Dumnezeu este judecătorul meu*.

[203] Adică numărul 22.

Și acest număr 22 se găsește în toate locurile dar numărat în diverse feluri.

Pentru că 22 de lucruri a făcut Dumnezeu în 6 zile, [atunci] când a făcut lumea, și au existat 22 de generații de la Adam și până la Israel, există 22 de litere în alfabet[204], sunt 22 de cărți de la *Geneză* la *Estera*, fiecare dintre noi primim o măsură de 22 xeste, numită *mode* în limba ebraică, iar în traducere grecească: *modia*, pe când în limba egipteană *modius*.

78. *Din nou despre modius*

De asemenea, la sirieni și arabi: *modia*, adică *mode*-le ebraic. Însă când e tradus din ebraică în greacă e *modia*, acest *mode*.

Căci dacă *modius* nu ar fi deplin, nu s-ar fi mărturisit faptul: „Eu sunt desăvârșit”.

Pentru că, în acord cu alte interpretări ale acestui nume, el e numit *gnomon*[γνώμον]/*lege*, adică *măsura*.

[Această măsură] mai e numită *omologhia* [ὁμολογία], *omologhima* [ὁμολόγημα] sau *omologos* [ὁμόλογος].

24. Pentru că numărul lucrărilor, dintru început, ale lui Dumnezeu este de 22 și sunt 22 de generații [de la facerea lumii și] până la Iacov, și sunt 22 de cărți [în canonul Scripturii] până la Estera, pentru aceeași rațiune există sistemul celor 22 de litere ale Legii lui Dumnezeu pentru noi și ale învățăturii lui Dumnezeu, prin care a prefigurat lucrurile noastre, în Lege, și Tainele în Iisus Hristos, care ne dau mărturie despre cum s-au împlinit fiecare, adică prin Cel care a venit și a adus *plinătatea Evangheliei* pentru noi, adică *măsura vieții*, care se exprimă prin *mode*, adică *mărturia*, prin care oricine Îl mărturisește pe El primește viața întru El.

De aceea exista *măsura sfântă*, după cum spuneam, la evrei, care consta în *22 xeste*, după numărul discutat mai sus, care era foarte folosit.

---

[204] În alfabetul ebraic.

Și de aceea, multe alte popoare *adăugau* sau *scădeau* raportându-se la această măsură, care era înțeleasă *în mod drept* de către evrei.

Iar pentru romani s-a întâmplat ca această măsură să aibă un nume asemănător, *modium*, fapt pentru care evreii îi ceartă pe copii ca „să învețe pe alef" iar, pentru greci, acest lucru se cheamă: „a învăța alfabetul".

Și e cunoscut faptul că limba evreilor a fost tradusă și în alte limbi. Din această cauză *mode*, așa cum era în ebraică, și care înseamnă „a mărturisi", se folosește în mod frecvent astăzi.

Căci dacă cineva nu s-a săturat, nu mărturisește că: „Sunt plin". Și când cineva și-a atins sațul și i se dă mai mult [decât îi trebuie], el vrea să convingă [pe gazdă] că e destul, fapt pentru care spune: „Sunt plin".

De aceea, când numele acesta a fost tradus în limba greacă, după cum am spus, *mode* a fost tradus ca *modia* cu multă claritate.

79. *Despre kab*

25. Referitor la *Kab* [קַב][205]. *Kabul*, [un cuvânt care provine] din aceeași limbă[206], este o măsură variabilă.

Uneori el este un sfert dintr-un *modius*, alteori este o cincime, pe când alteori e o șesime din el. Și totuși el este o măsură și e chemat *kab*, fiindcă *modius*-ul se împarte în mai multe părți.

Iar în ebraică *kaba* înseamnă „el a fost măcelărit" sau „el a fost tăiat". De aceea, pentru claritate, el a fost translatat în limba greacă sub forma κάβος [cavos].

80. *Despre hinix*

26. Referitor la *hinix* [χοῖνιξ]. *Hinixul*, cât și *hifiul*, reprezintă aceeași măsură, deși aceasta are două nume. Din acest motiv e măsurată diferit de către oameni.

În limba ebraică, cuvântul e folosit *la masculin*, pe când, pentru greci, el e *un feminin*.

---

[205] *Cf.* WTT, II Regi 6, 25.

[206] Din limba ebraică.

La ciprieni[207] se spune: *hinicta*, și ei indică prin ea o optime dintr-un *modius*. Și *modius*-ul, pentru ei, e măsurat fără a fi *vânturat* sau *presat* și constă în 17 xeste, astfel *hinixul* constând în *2 xeste* sau *mai puțin de atât*.

Însă în ebraică *hifiul* este pronunțat *ofen*, și el este *măsura ca doi pumni*[208].

81. *Despre pumnul de făină*

27. [Referitor] la *pumnul de făină*, se spune [în Scriptură n.n.] că un pumn de făină i-a dat văduva [din Sarepta Sidonului] lui Ilie [Tesviteanul], pe care ea îl avea într-un vas [III Regi 17, 12].

Și acest lucru e simplu de înțeles și cunoscut tuturor, pentru că măsura pe care o putem cuprinde în pumnul nostru reprezintă *un pumn*.

82. *Despre artabi sau merops [μέροψ]*

28. [Referitor] la *artabi* [ἀρτάβη]. Această măsură are un nume egiptean și ea constă în 72 xeste.

83. *Numărul celor care au zidit turnul și Babilonul și cel al limbilor pământului odată cu împărțirea lor*

Și aceasta, de asemenea, e compusă cu mare exactitate, pentru că 72 de oameni au zidit turnul și Babilonul și atunci a fost momentul când singura limbă [care exista] a fost împărțită în 72[209] [Fac. 11, 1-9].

Din acest motiv ele[210] au fost numite *meropes* [μέροπες], fiindcă *limbile au fost împărțite*.

---

[207] Ciprioți.
[208] Doi pumni de mălai, de făină...
[209] De aici și numărul de 72 de traducători ai Septuagintei, ca o reprezentare a tuturor limbilor originare.
[210] Artabiurile.

84. *Despre metritis și artabi*

Iar *metritisul* [μετρητής] este*,* de asemenea, o măsură de capacitate, după modelul *măsurii sfinte*. Din acest motiv există *metritisuri*, cu măsuri diferite, în diverse locuri.

În Cipru[211], când se umple presa de vin, ea are 104 xeste, cei 4 xeste fiind socotiți drept *drojdie* și cei 100 ca *vin curat*, pentru că se pierd acei [4] xeste.

Însă, în Alexandria [Egiptului], măsura are 88 xeste, fapt pentru care *măsura sfântă* are 82 xeste.

Din acest motiv, capacitatea metritisurilor este de 84, 88 sau 96 de xeste. Însă, în acord cu *măsura sfântă*, care are 72 de xeste, *metritisul* e [o măsură de capacitate] pentru lichide, pe când *artabiul* este [o măsură de capacitate] pentru cereale.

Pentru aceasta *artabiul* e numit *artaba* în limba egipteană, care înseamnă „bine format" sau „bine constituit". Și, pentru claritate, *artaba* a fost [transpus sub forma de *artabi*] în limba greacă[212].

Iar evreii au folosit, în mod curent, această măsură, datorită șederii israeliților în Egipt, unde au dobândit utilizarea acestei măsuri.

De aceea se spune în Isaia: „Cel care seamănă 6 artabas (ἀρτάβας ἓξ) va face trei măsuri"[213], adică cel care [dobândește ceva] dintr-o mare mulțime de grăunțe, fiindcă, din cauza puținătății culturii, nu strânge *mult*, ci *puțin*.

Pentru că „trei măsuri" înseamnă *un homer mic*, adică *6 xeste*, lucru care înseamnă o doisprezecime dintr-un artabi, care cuprinde 72 [de xeste]. Iar 6 artabe înseamnă 432 de xeste.

Și mai departe vom vorbi despre *artabi*.

29. Și tot acolo găsim o altă alăturare în Isaia: „Unde se lucrează cu 10 boi înjugați" (pentru că el spune că se cultivă via cu un plug, folosindu-se boii) pământul „va da un vas"[214]. Și el arată că aceasta e *măsura pământului*, căci,

---

[211] Referirile la Cipru ale Sfântului Epifanie sunt referiri la locul său de existență, pentru că el era episcop în insula Cipru.
[212] *Cf.* n. 304 din ediția pe care o traducem e vorba de *limba ebraică* și nu de *limba greacă*.
[213] *Cf.* LXX: Is. 5, 10.
[214] Ibidem.

deși s-a arat cu boi înjugați, din cauza puținătății recoltei, s-a recoltat *doar un vas*, adică *o mică măsură*.

Și atât [scriem] despre acest lucru.

85. *Despre cele trei măsuri de făină de grâu*

30. „Trei măsuri de făină de grâu (τρία μέτρα σεμιδάλεως)" [Fac. 18, 6]: aceasta a fost porunca lui Avram către Sara, pentru ca să le pregătească Îngerilor. Pentru că din „trei măsuri" [de făină] el a poruncit să se facă pâine în spuză[215].

Și fiecare dintre cele *trei măsuri* erau un homer. Iar *homerul* este o zecime din *măsura cea mare*, adică din *artabi*, care are 7 xeste și o cincime.

Și iarăși, în măsura homerului, *trei măsuri* înseamnă *2 xeste și două cincimi* fiecare. Astfel, măsura are acest conținut și măsura aceasta se poate contempla duhovnicește de către cei care sunt în stare să facă acest lucru.

Pentru că *mana* a fost dată cu *măsura de un homer*, care, după rânduiala preoției, este *o zeciuială*, care e în acord cu numele ei. Fiindcă este *o zecime* din *măsura cea mare*.

86. *Teologia celor 3 măsuri*

Și ea este reprezentată de litera *iod*, care e începutul numelui lui *Iisus*, care, în această măsură, deoarece sunt „trei măsuri" adunate într-una, arată prin ele egalitatea de ființă în Sfânta Treime.

Și faptul acesta care ni se spune, că *Avram a poruncit Sarei*, trebuie înțeles. Pentru că cei 3 bărbați nu au venit pentru a mânca o măsură ca aceasta. Iar când cele „trei măsuri" sunt combinate într-una avem *un homer*, pentru că trei fac *un modius* de *22 xeste*, adică *măsura sfântă*.

De aceea, nu pe toate [le mănâncă], fiindcă ei nu au dorit să le consume pe toate, [ci s-a făcut aceasta] pentru ca nimic să nu fie lipsit de *numele Treimii*.

---

[215] În cenușă aprinsă.

Pentru că în măsură există o treime, de aceea pâinea este unitară și are un singur gust. Pentru că în Dumnezeire nimic nu este schimbător.

87. *Pâinea făcută în spuză era o prefigurare a Pâinii care S-a pogorât din cer*

Și când el a spus: „fă o pâine în spuză”, a arătat că Pâinea a fost dintotdeauna, dar că ea nu s-a descoperit la toată lumea. Și ea a fost în cer, pentru că e *Dumnezeu Cuvântul*.

În sămânța lui Avraam a fost ascunsă venirea Lui. De aceea el pregătește pâinea în spuză. Și pâinea a fost frământată și după ce se dospește, atunci ea e frământată din nou. Și ei nu coceau pâinea aceasta *într-un cuptor* ci *pe o stâncă*.

Adunau pietre netede și le întindeau pe pământ, după care aprindeau pe ele vreascuri și le încindeau până când pietrele deveneau ca niște *cărbuni aprinși*. Apoi îndepărtau cenușa de pe ele, întindeau pe ele coca și presărau cenușă peste întreaga cocă, adică peste întreaga *pâine* care reieșea de aici.

Și de aceea se numea „ascunsă” [această pâine], fiindcă fusese acoperită cu cenușă [încinsă]. Mai mult decât atât, ceea ce atunci era *un simbol* acum e *unul împlinit*.

Caleb, fiul lui Iefone, după ce *Azubah* [עֲזוּבָה][216]/ *Gazuba* [Γαζουβα][217], prima sa soție, a murit, și-a luat de soție pe *Efratah* [אֶפְרָתָה][218] / *Efrata* [Εφραθα][219], care era o [femeie] văduvă.

Și el a primit de la Iisus al lui Navi o porțiune din cetatea *Kevarta*, care înseamnă „doxologie” și el a [re]construit[-o] și a unit-o, ca primă cetate, a unui alt oraș, numit *Efratah*, care înseamnă „rodnicie”, după numele soției sale: *Efratah*.

---

216 *Cf.* WTT, I Cron. 2, 19.
217 *Cf.* LXX, I Cron. 2, 18.
218 *Cf.* WTT, I Cron. 2, 19.
219 *Cf.* LXX, I Cron. 2, 19. În ed. BOR 1988 avem, *cf.* I Paral. 2, 18-19, drept nume al primei soții: *Azuba* iar numele celei de a doua: *Efrata*.

Pe lângă alți fii, care i s-au născut din ea, a avut și un fiu numit *Betleem*[220], după ce el a născut pe Lammon[221], Arad[222] și alții.

Și pentru că l-a iubit pe cel tânăr, el a zidit și o a treia cetate și a unit-o cu cele două cetăți [zidite] mai înainte și a numit-o *Bet-Lahem* [בֵּית־לָחֶם][223]/ *Betleem*[224], care înseamnă: „casa pâinii".

Și, într-adevăr, acesta a fost numele cu care a fost numită. Pentru că el nu a fost înțeles, până când nu a venit [Acela] din cer, fiind născut de către Maria în Betleem, adică ce înseamnă „casa pâinii", până când El nu a spus: „Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer" [In. 6, 51].

Pentru că locul așa a fost numit de demult, însă Pâinea nu fusese revelată, pentru că era *ascunsă*.

88. *Despre cele trei coșuri de făină necernută*

31. Cele trei coșuri de făină necernută. Scriptura nu folosește acest termen: *coș*, ca *o măsură* ci, mai degrabă, pentru a specifica faptul că e vorba despre *coșurile de stuf*, de care se foloseau oamenii în mod curent.

Și tocmai de aceea s-a menționat faptul că e „făină necernută", pentru că ei, după obiceiul vremii lor, o puneau în coșuri de stuf, pentru că această *fâină necernută* era *un fel de grâu spart în două*[225].

Însă *făina fină* era *inima grâului* și se făcea din boabe alese [de grâu]. Și diferența dintre cele două [feluri de făină] ținea de [numărul de treceri al făinei prin] piua de măcinat.

89. *Despre nevelul de vin*

32. *Nevelul* de vin. *Nevelul* este măsura care se pune în două burdufuri de vin, [fiind măsura] care constă în 150

---

[220] *Cf.* I Paral. 2, 51 și 4, 4 (ed. BOR 1988). În LXX însă, în ambele versete, avem: *Βαιθλαεμ*.

[221] *Cf.* I Cron. 2, 51 găsim, de fapt, numele: *Σαλωμων* iar în ed. BOR 1988: *Salma*.

[222] Însă, în I Cron. 2, 18, *cf.* LXX, găsim numele: Orna.

[223] *Cf.* WTT, I Cron. 2, 51.

[224] *Cf.* ed. BOR 1988, I Paralip. 2, 51.

[225] Adică la prima lui măcinare.

xeste, care fac 3 *seahuri* de lichid, fiindcă *seahul* are 50 de xeste.

Mai mult decât atât, aceasta înseamnă „ridicare”, pentru că un bărbat, după ce umple [această măsură], poate să o tragă din adâncul presei de vin. Adică e în stare să ridice, în două mâini, ceea ce e înlăuntrul presei de vin.

Însă *nevelul* este numit și „ceva care se cară”, pentru că [reprezintă] *o sarcină de vin*, numită, de altfel și un *foreus*[226].

Acesta, la ciprieni[227], se numește *vasul cel mare*, pentru că are capacitatea de 150 xeste. Iar un tânăr poate să care acest vas, dintr-o parte în alta[228], purtându-l pe umăr.

90. *Despre collaton*

33. [Referitor la *collaton* [κόλλαθον].] Pentru sirieni, *collatonul* este o jumătate de seah de lichid, adică 25 de xeste.

91. *Despre shatifta sau alabastron*

34. [Referitor la *shatifta*.] *Shatifta* de ulei, despre care stă scris în Evanghelie [Mc. 14, 3; Mt. 26, 7], este un vas de sticlă, după cum îi spune și numele.

Dar dacă avem în acesta o cantitate de o *livră*[229] de ulei, atunci aceasta are capacitatea de *o jumătate de xestis*.

Și el e numit *un alabastron* (ἀλάβαστρον), fiindcă are o mare fragilitate, aidoma sării.

Pentru că se spune în Scriptura [la Mc. 14, 3]: „și spărgând alabastrul” (συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον). Și aceasta, după cum am spus, pentru că e *un vas din sticlă*.

92. *Despre capsachisul de apă*

---

[226] Cuvânt latin, care indică *un receptacul*, ceva în care se poate *păstra* și *muta* o anume cantitate de vin.

[227] Ciprioți.

[228] Pe distanțe mici.

[229] Cuvânt latin, care înseamnă circa *3 livre*, adică aproximativ 1. 360, 8 gr., pentru că o livră = 453, 6 gr.

35. [Referitor la *capsachis* (καψάκης)[230]]. *Capsachisul* de apă era o capacitate de 12 xeste, care corespundea unui *cab*, adică măsurii de cereale care este numită *qevuna*.

Iar *un capsachis mare* reprezintă o pătrime dintr-un *seah*. Unii îl numesc *σπονδεῖον* [spondion], adică *o cupă de închinare*.

Însă acesta i-a fost pregătit lui Ilie [*Cf.* LXX, I Regi 19, 6], adică *un capsachis*, cu 4 xeste ca măsură și care se numește [și] prin femininul *qevurta*.

93. *Despre stamnos*

Și el este o capacitate egală cu *stamnosul* [στάμνος], acesta având *4 xeste italiene* sau *alexandrine*. Și acesta se regăsește *în chivot*, adică *în inimă*, în cele 4 cărți: *Facerea*, *Ieșirea*, *Leviticul*, *Numerele*.

Pentru că el a fost poruncit ca să se scrie în *Deuteronom* după 38 de ani de la ieșirea israeliților din Egipt și a fost pus în cele ale chivotului [mărturiei] și nu în cele patru [cărți anterioare ale Scripturii n.n.], fapt pentru care nu trebuie să ascundem această măsură, care a primit o conformitate cu numărul[231].

94. *Importanța cifrei 4*

Pentru că sunt 4 râuri ca ies din Eden, sunt 4 laturi ale lumii, sunt 4 anotimpuri ale anului, 4 străji ale nopții, patru momente succesive, pentru rugăciune, într-o zi și [corespunzătoare] perioadelor, 4 xeste într-un *stamnos (*στάμνος)[232], care era măsura manei [*Cf.* LXX: Ieș. 16, 33], 4 făpturi duhovnicești, care aveau patru fețe [Iez. 1, 5-6], care erau un tip al venirii lui Mesia.

---

[230] *Cf.* LXX, I Regi 17, 14.

[231] De fapt cu *cifra patru*.

[232] *Stamnos*, în limba greacă, înseamnă *vas*.

În LXX, la Ieș. 16, 33, e vorba despre *vasul de aur* (στάμνον χρυσοῦν) în care s-a pus, pentru amintirea urmașilor, *un gomor de mană* (τὸ γομορ τοῦ μαν). În ed. BOR 1988, *gomor* = *omer*. În ebraică: *homer*.

95. *Făpturile duhovnicești văzute în mod extatic de Sfântul Proroc Iezechiel*

Una avea față de *om*, pentru că Mesia S-a născut ca om în Betleem, după cum ne învață Matei [Mat. 2, 1].

Alta avea față de *leu*, după cum Îl vestește Marcu pe Cel care iese din Iordan [Mc. 1, 10], aidoma unui *leu regesc*, despre Care se spune undeva: „Domnul Se înalță ca un leu din Iordan” [Ier. 49, 19].

Alta avea față de *bou*, după cum mărturisește Luca (...) nu numai el, ci și alți Evangheliști (...) Cel care, până la ceasul al 9-lea [Lc. 23, 44], aidoma unui bou, [a fost] în mijlocul lumii, Cel care S-a jertfit pe cruce.

O alta avea față de *vultur*, după cum Îl mărturisește Ioan pe Cuvântul, Care a venit din cer și a luat trup [In. 1, 14] și a zburat [din nou] în cer, asemenea unui vultur, după înviere, [împreună cu] dumnezeirea Sa.

96. *Din nou despre stamnos și despre simbolismul manei.*

Și aceste lucruri eu le-am spus cu privire la *stamnos*, fiindcă într-un *stamnos*, care este folosit ca un substantiv feminin, a fost pusă *mana*, care a fost *pâine cerească*.

Însă [mana] a simbolizat-o pe Pururea Fecioară Maria, care, într-adevăr, este *aur* din „aurul încercat” [Apoc. 3, 18], ca urmare a evidentei ei feciorii. Iar aceasta[233] a purtat Mana care S-a pogorât din cer.

Și pentru puțina credință a celor care au văzut *mana*, de aceea a primit acest nume. Pentru că ea se numește *man* [מָן][234], care, în traducere, înseamnă: *Ce este aceasta?*

Pentru că atunci când ei au văzut fața pământului au spus: *Ce este aceasta?* [Ieș. 16, 15]. Și tot ei au venit ca să spună despre Mesia: „Cine este Acesta care grăiește blasfemie?” [Mc. 2, 7].

97. *Maica Domnului a fost prefigurată de chivotul sfânt*

[233] Maica lui Dumnezeu.
[234] *Cf.* WTT, Ieș. 16, 31.

Așa că *stamnosul* purta *mana*, în care măsura era de 4 xeste iar Maria a purtat pe Cuvântul, Cel care a fost propovăduit prin cei 4 Evangheliști.

Pentru că ea însăși[235] a fost *chivotul sfânt* despre care s-a vorbit, pentru că chivotul construit în pustie a fost un tip[236].

Mai mult decât atât, faptul că a fost din lemn [are o altă semnificație], în care a fost înscris Cuvântul pe două table de piatră și în alte cărți, cele 4 cărți[237] fiind împreună, și a cincia fiind la o parte, adică *Deuteronomul*.

Și, deși ceea ce era în el[238] erau ale Dumnezeiescului Cuvânt, totuși chivotul a fost un tip al ei[239].

Iar, pentru că *era neprețuit*, chivotul era *purtat*. Iar Cuvântul, care se spunea prin cel care citea, nu se spunea din propria sa putere.

Dar din Sfânta Maria, [care este] *chivotul însuflețit*, a luat viață nouă Cuvântul, născându-Se din ea. Și aceasta, pentru că ea a purtat, în interiorul ei, un alt chivot, de asemenea viu, pentru că a fost chivotul în care a venit să locuiască Cuvântul.

98. *Sfântul Proroc David și bucuria pe care a manifestat-o la ducerea chivotului în Sion*

Și, de aceea, când Profetul David a adus chivotul până în Sion, el a dansat înaintea lui, a cântat și s-a bucurat [II Regi 6, 14].

Și aceasta nu a fost *o minune* ci, mai degrabă, *un semn profetic*. „Pentru că toate aceste lucruri s-au petrecut în mod *tipologic*, și ele au fost scrise ca *o mustrare* pentru noi, cei care am ajuns la sfârșitul veacurilor, care va veni” [I Cor. 10, 11], după cuvintele învățăturii apostolice.

99. *Bucuria Sfântului Ioan Botezătorul față de Domnul*

Dar aici a fost *o minune*. Pentru că atunci când, chivotul însuflețit, mă refer la Maria, a intrat în casa

---

235 Prea Curata Fecioară Maria.
236 A fost un lucru tipologic, care a indicat persoana Maicii lui Dumnezeu.
237 Ale Sfântului Moise, primele ale Sfintei Scripturi.
238 În *chivotul mărturiei*.
239 Al Maicii lui Dumnezeu.

Elisabetei, pruncul Ioan a dansat / a săltat în pântecele mamei sale, sărind de bucurie înaintea chivotului, adică în fața Celui pe care ea Îl purta, a Cuvântului Celui Viu, a lui Mesia [Lc. 1, 41].

100. *Moartea, Pogorârea la Iad și Învierea Domnului*

Căci Cuvântul Vieții a fost *un chivot însuflețit* în trupul Său cel viu, Care, după ce a fost jertfit în locul morții noastre, s-a supus unui somn[240] de trei zile.

Și când S-a trezit, [potrivit] cuvântului profetic, El a auzit [împlinirea] psalmului 131: „Scoală-Te întru odihna Ta, Tu și chivotul Sfântului Tău Legământ" [Ps. 131, 8].

Pentru că ei au numit *Dumnezeirea Unului Născut* drept *sculare*, din părțile cele mai de jos ale pământului, a sfântului Său suflet și, în același timp, [au indicat] întreaga Sa fire umană, pe care Și-a asumat-o, [adică] trupul Său, pentru că au continuat, spunând: „Tu și chivotul Sfântului Tău Legământ", adică vrând să spună despre sfântul Său trup.

101. *Din nou despre simbolismul stamnosului*

Și acestea sunt lucrurile referitoare la *stamnos*, care conține 4 xeste de mană, pentru că astfel noi cunoaștem semnificația chivotului, în care a fost pusă Legea, în cele 4 cărți, înainte de *Deuteronom*, [care a fost scrisă și pusă tot] în chivot.

Pentru că *stamnosul*[241] Mariei conținea, în 4 Evanghelii, *Mana*, adică *Pâinea cerească*. Și în chivot, în acest chivot, adică în sfântul Său trup, Cuvântul ceresc, atunci când El S-a pogorât, a fost dat lumii.

Și eu vreau să le spun [acestea toate] acelora, care au crezut în El, prin cele 4 Evanghelii, crezând în lucrurile care au fost propovăduite.

Și credem noi, o, iubitorule a binelui, că sunt de ajuns cele spuse până aici despre *stamnos*!

---

[240] Moartea Sa.
[241] *Vasul*, adică *trupul* Maicii lui Dumnezeu.

102. *Despre cotili*

36. Referitor la κοτύλη [cotili]. *Cotiliul* este o jumătate de xestis și se numește *cotili* fiindcă [avem de-a face] cu un xestis tăiat în două. Iar ei, cei care vând vin sau ulei, [le vând] în *xestise cotiliste*, fiindcă le împart pentru ca să le vândă în măsuri foarte mici.

103. *Despre chiatos*

37. Referitor la *chiatos* [κύαθος]. *Chiatosul* nu e *o măsură* ci *mai multe [măsuri]*, pentru că se definește ca măsura în care se amestecă o băutură în potir.

Iar, într-un loc, *un potir simplu* este o șesime dintru xestis, [pe când], în altă parte, *un potir dublu* este o treime dintr-un xestis.

Însă există o cupă, care se folosește pentru a scoate [lichidul] dintr-un vas, care are un mâner lung. Aceasta are forma unei mici călimări și, cu ajutorul mânerului, se scoate [lichidul] din lăuntrul vasului, făcndu-se băutura sub formă de *amestec*.

Și când a fost tradus cuvântul din limba ebraică în cea greacă, în unele cărți el poartă numele de *chiatos*. Însă, în [mai] puține cărți, el a fost preluat din limba ebraică fără să fie tradus.

De aceea, când vei căuta cele despre pregătirea ridicării cortului mărturiei, [și vei găsi vorbindu-se despre] *medekot* și *mizmarot*, cunoaște că *medekotul* [מְנַקִּית][242] indică *chiatoșii* iar *mizmarotul* [מְזַמְּרוֹת][243]/ τὰ μασμαρωθ[244] înseamnă *mucarnițe*.

Și, de multe ori, când acest cuvânt este folosit e folosit pentru [a indica] *itmii* [ἡθμοί], pentru că *itmii* și *mucarnițele*, au unul și același înțeles, fapt pentru care sunt numite *mizmarot* în ebraică.

---

[242] *Cf.* WTT, Ieş. 25, 29.
[243] *Cf.* WTT, Ier. 52, 19.
[244] *Cf.* LXX, Ier. 52, 19.

104. *Despre triblion*

38. [Referitor la *triblion* [τρύβλιον][245].] Forma *triblionului* este aceea al *scutellei*[246], adică *a unui disc*. Și capacitatea lui e de o jumătate de xestis.

105. *Despre xestis*

39. [Referitor la *xestis* (ξέστης)]. Deși *xestisul* este cunoscut, în mod aparte, de către toți, totuși noi [dorim să] vorbim și despre acesta, fiindcă măsura sa diferă de la popor la popor.

Pentru că avem [xestisul] italian, alexandrin, castrensis[247], pontic și nicomidian.

Iar cel pontic este de patru ori mai mare decât cel din Alexandria, adică măsura *stamnos*, deja amintită, care este *o măsură pentru vin*. Însă ea este inclusă la greutăți, pentru că [ea cântărește] 8 livre de ulei.

Pentru un alexandrin, *xestisul* cântărește două livre de ulei, pentru un italian 22 uncii[248], pentru castrensis, tot 24 uncii, mai mult sau mai puțin și cel nicomidian e de 20 de uncii.

106. *Despre apporima și saïtes*

40. [Referitor la *aporrima*.] *Apporima* a fost folosită drept *măsură* numai de către tebani[249], ea fiind o jumătate de *saïtes*. Aceasta e de forma unui mic vas, care are tipul *saïtesului*.

Însă *adevăratul saïtes* are 22 xeste, pe când *aporrima* are doar 11 xeste.

Dar există și un alt *saïtes*, numit *niceean*[250], care e un vas de 8 sau 10 xeste. Și a fost numit *saïtes* de la orașul *Saïs* [Σάϊς][251], unde măsura are forma *saïtes*, care a fost invetată.

---

[245] A se vedea LXX, Mt. 26, 23 și Mc. 14, 20.
[246] *Scutella* (lat.) = disc, farfurie întinsă, taler.
[247] Adică *imperial*, folosit la Constantinopol.
[248] *Uncia* (cuvânt latin) era măsura de greutate de 28-35 de grame.
[249] De către cei din Teba: http://ro.wikipedia.org/wiki/Teba.
[250] De la cetatea Niceea: http://ro.orthodoxwiki.org/Niceea.

107. *Despre shafitha sau sapation*

41. [Referitor la *shafitha*.] [În ceea ce privește pe] *shafitha*, acesta este un termen siriac care e folosit ca măsură de către oamenii din Gaza[252] și Așchelon[253] și în restul litoralului numit *Șefelah*.

Prin urmare, în Gaza și Așchelon, ei numesc vasul care e *shafitha*: *sapation*, care, în traducere, înseamnă: „a trage în vas vinul din presă”, pentru că cu această măsură ei scot și mută vinul.

Dar dacă pentru locuitorii Așchelonului [vasul] are 22 xeste, pentru cei din Azot[254] are 18 xeste, iar pentru cei din Gaza are 14 xeste.

108. *Despre hin*

42. Referitor la *hin* [הִין]. *Hinul* este, de asemenea, menționat în Dumnezeieștile Scripturi, alături de multe dintre [măsurile] deja discutate [aici].

De aceea, Scriptura avertizează de multe ori și vorbește despre „marea măsură” [sau despre] „cea a templului” [*Cf.* LXX: Lev. 19, 36; Deut. 25,15].

Și *hinul mare* are 18 xeste, adică o pătrime dintr-un *metritis*. Însă *hinul sfânt* are 9 xeste, adică o șesime, din care Profetului Iezechiel i s-a poruncit să bea zilnic, după cum a spus Domnul: „Și vei bea apa ta cu măsură, [adică] o șesime de hin” [*Cf.* WTT, Iez. 4, 11], adică un xestis și o doime.

109. *Despre hus*

43. Referitor la *hus* [χοῦς]. *Husul* este derivat de la un cuvânt ebriac, care se pronunță: *kuza*.

Întregul (*husul*) are 8 xeste, dar cel numit *cel sfânt* are 6 xeste. Dacă îl comparăm cu *un metritis mare* [atunci

[251] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Sais,_Egypt.
[252] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Gaza.
[253] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/A%C8%99kelon.
[254] Idem: http://www.bible-history.com/geography/ancient-israel/azotus.html.

husul] are o noime[255]. Dar dacă îl comparăm cu *un samios*, care e folosit de ciprieni[256], atunci are o șesime, pentru că *trichus* este o jumătate de *samios*.

Iar *husul*, după măsura sfântă, care este *kuzå*, este o doisprezecime dintr-un metritis, adică 6 xeste.

110. *S-au terminat măsurile și încep greutățile*

44. Și, prin această [ultimă] remarcă, noi am [pus punct] discuției despre *măsuri*, cum am promis, pentru ca în cele care urmează să ne pronunțăm despre *greutăți*.

111. *Despre talant sau kikar*

45. Discuția referitoare la *talant*. *Talantul* este măsura folosită pentru greutate care le întrece pe toate celelalte.

Și aceasta e numită *talant* [tocmai] pentru că între măsuri egale, greutățile cad între cele două talere ale cântarului și astfel, greutatea care este egală în contrapondere este cea de pe talerul care cântărește, adică cea pusă în balanță.

Însă talantul e numit כִּכָּר (*kikar*) de către evrei, adică [ceea ce, în grecește,] e τάλαντον (*talanton*)[257], care cântărește, în *livre*, 125 de livre.

112. *Despre lepton și assaria*

Dar după moneda *lepton* [λεπτόν][258], când îl împarți în *lepta*, acesta e format din 6000 de *lepta*.

Contabilii îl numesc pe acesta[259]: *unitate [de măsură]*.

Acesta însă nu este singura [unitate de măsură] pentru sume mari, pentru că există, de asemenea, unitatea de *10. 000 de dinari*[260].

---

[255] A noua parte dintr-un întreg.
[256] Cipnioți.
[257] În limba greacă.
[258] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Greek_lepton.
[259] Talantul.

Însă *6000 lepta* sunt *un talant*. Iar λεπτόν [*lepton*] este numit ἀσσάρια (*assaria*)[261], după cum se spune în Evanghelie: „Nu sunt două păsări vândute pentru un *assarion*?” [Mt. 10, 29, *cf.* GNT]. Și iarăși: „Nu sunt cinci păsări vândute pentru două *assarion*?” [Lc. 12, 6, *cf.* GNT].

113. *Despre assaria și dinari*

Și ei numeau *assaria* unitatea cea mai mică [de greutate] preluată din limba ebraică.

Șaizeci de *assaria* sunt *un dinar* iar 100 de dinari fac cât [un ban] de argint. Iar ei au cei *doi dinari*, pe care văduva i-a aruncat în vistierie [Mc. 12, 42; Lc. 21, 2].

Și ei i-au numit pe aceia *2 lepta*, pentru că *assaria* e cea mai mică măsură.

114. *Despre arghiri*

Iar ἀργυροῦς (arghirus)[262] a fost o monedă dintru început. De aceea ei vorbesc despre *arginți* (arghiri).

Și acesta a venit, la început, de la asirieni[263] și ei spun că Avraam a adus această monedă în Canaan.

115. *Despre livră și centenarius*

Și a 125-a parte dintr-un talant este o livră. Și *centenarius*-ul a fost inventat de către romani și a purtat un nume roman[264]. Pentru că ei[265] spun *centum* la 100 și aceasta înseamnă o greutate de 100 de livre.

116. *Despre litra*

---

[260] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Macedonian_denar.
[261] Care reprezenta o șaisprezecime dintr-un dinar.
[262] Arginţul.
[263] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Assyria.
[264] Latin.
[265] Romanii.

46. Referitor la *litra*. *Litra* e formată din 12 uncii[266]. Iar numele ei e tot ebraic, pentru că λίτρα înseamnă „este a mea”, lucru care este, de fiecare dată, un argument *convingător* și *asigurator*, atât pentru cel care primește, cât și pentru cel care dă [ceva anume].

117. *Despre uncie, statir*, *zuza și taxa capitatio*

47. [Referitor la *uncie*.] Aceasta e numită *uncie*, pentru că, pe de o parte, se ține cont de *înălțime* când se măsoară sau de *înălțimea spațiului* iar, pe de altă parte, este măsurată în scara de cântărire[267], cu o greutate [cunoscută deja], iar dacă nodul scalei este poziționat ținându-se cont de clătinare, atunci se estimează și se cântărește conform liniilor dintre distanțe.

Iar o uncie face *doi statiri* [de la στατήρ[268]], fiindcă aceasta i-a spus Mântuitorul nostru lui Petru: „Aruncă cârligul tău în mare și prinde primul pește care vine, și când îi vei deschide gura lui vei găsi *un statir*” [Mt. 17, 27], care, în limba ebraică, e o *zuz(a)* [זוז][269]; „ia-l pe acesta, [și] dă-l pentru Mine și pentru tine” [Ibidem].

Pentru că *un statir* înseamnă *o jumătate de uncie* sau *două zuzime duble*, cum i-au spus fariseii lui Petru: „Învățătorul vostru nu plătește o *zuza* dublă?” [Mt. 17, 24, *cf.* GNT: Ὁ Διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ [τὰ] δίδραχμα (didrahmă);].

Pentru că odată cu recensământul împăratului Augustus ei au trebuit să plătească ceea ce se numește *taxa înscrierii* sau *banii pe cap [de locuitor]* iar în limbajul roman: *capitatio*, pentru că la ei *cap* se spune: *caput*.

De aceea au spus fariseii: „Învățătorul vostru nu plătește o *zuza* dublă?”, adică *două zuzime*.

118. *Despre șechel sau codrantis*

---

[266] Cântărea aproximativ 325 de grame.

[267] E vorba de *scara de cântărire* inventată de către Arhimede și numită χαρίστιον (*haristion*). A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Archimedes.

[268] *Statirul* era o monedă grecească, care reprezenta echivalentul *a două didrahme* sau *4 dinari*.

[269] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Zuz_%28Jewish_coin%29.

48. [Referitor la *șechel* [270].] *Șechel-ul* [שֶׁקֶל] este transliterat din limba ebraică și înseamnă *înclinare*, pentru că ei spuneau că șechelul *trage în jos*.

Și în acesta sunt două din ceea ce ei numesc *lepton*, care fac *două zuzime*. Pentru că două zuzime duble sunt doi șecheli, în acord cu *șechelul sfânt* care face *un statir*.

Greutatea acestui statir făcea două zuzime duble, adică măsura deplină a două taxe [pe cap de locuitor], după cum a spus Domnul: „Dă un statir pentru Mine și pentru tine".

Pentru că aceasta era porunca lui Augustus pentru plata fiecărei taxe.

Iar *șechelul* este numit adesea și un κοδράντης (codrantis), pentru că el are două zuzime.

Însă când e *schimbat* sau *împărțit* el se împarte în multe lepta, pentru că [moneda] de argint, care, în evreiește, este *o mină*, adică *un număr*/o *sumă*, are 100 dinari. Iar o pătrime, atunci când e schimbat [șechelul], este de 25 de dinari.

De aceea, când acesta e schimbat, pentru că se poate băga într-o pungă, el se numește *un codrantis*, pentru că ei numesc *o pungă de argint*: *un codarion.*

Însă șechelul, care e o pătrime dintr-o uncie, e o jumătate de statir, care are două zuzime. Iar o optime dintr-o uncie este o *zuza*.

Iar *zuza* e numită, de asemenea, o *holke*[271]. Și despre această greutate, adică despre *șechel*, ei [spun] că au cântărit [cu ea] părul lui Αβεσσαλωμ [Abessalom/ Abesalom[272]], de fiecare dată când acesta își tăia părul. Și acesta cântărea 125 de șecheli[273], adică 31 de uncii și un șechel, adică două livre și jumătate și 5 șecheli.

119. *Despre obol*

49. Referitor la ὀβολός (obolos/obol)[274]. Obolul era o monedă din argint. Una care nu era făcută din *argint* ci din

---

[270] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Shekel. În ed. BOR 1988 el a fost tradus *siclu*, conform cu forma greacească a cuvântului: σίκλος (siclos).

[271] Pentru greci era o greutate egală cu o drahmă.

[272] În ediția BOR 1988.

[273] *Cf.* LXX, la II Sam. 14, 26, e vorba de: διακοσίους σίκλους (200 de siclii).

[274] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Obolus.

fier era o optime dintr-o uncie, pentru că atât se folosea la fabricarea [vârfului] unei săgeți.

Pentru că viața omului înainte de venirea lui Hristos era înhămată la războaie, de aceea ei aveau nevoie de săgeți împotriva dușmanilor. Și prin aceste lucruri pe care ei le făceau, fiecare dădea cinci sau 10 [vârfuri] de săgeți, [atunci] când cumpărau o pâine sau orice altceva.

Și acesta era în greutate de o șeptime dintr-o uncie. Și cu ochii noștri am văzut acest lucru, o, iubitorule al binelui!

Pentru că în insula Cipru mulți regi și tirani au stăpânit în vechime. Și când urcăm într-unul dintre vechile castele, care s-au răsculat într-o anume vreme, noi intrăm într-un loc unde, odată, a fost un palat, în care se păstra o parte din plata pe care, soldații de sub stăpânirea tiranului, i-o dădeau în mod regulat.

Și acolo se făcea un morman cu aceste *oboluri*, care au fost făcute, din vechi timpuri, sub forma unor monede. Și ele erau folosite în războaie.

De aceea, aceste lucruri numite *oboluri*, despre care am vorbit și pe care le-am prezentat, [au intrat în atenția noastră,] pentru că am fost obligat să vorbesc despre ceea ce spun Dumnezeieștile Scripturi: „Ale credinciosului sunt bogățiile întregii lumi, însă al necredinciosului nu este nici [măcar] obolul” [*Cf.* LXX, Prov. 17, 6: τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός].

Însă a existat și un alt obol, care era o monedă de argint, de asemenea o monedă foarte mică. Aceasta reprezenta a 80-a parte dintr-o uncie.

Pentru că se spune în *Levitic*: „Zuza dublă va fi 20 de oboluri” [*Cf.* LXX, Lev. 27, 25: εἴκοσι ὀβολοὶ ἔσται τὸ δίδραχμον].

Și noi am arătat deja că *o zuza dublă* este *o pătrime dintr-o uncie*.

120. *Despre halcos sau gologan*

50. Despre χαλκός [halcos]. *Halcosul* a fost inventat de către egipteni. [Halcosurile] sunt [monede] de argint și, pentru această rațiune, monedele de argint sunt numite *gologani* de către alexandrini.

Iar *halcosul* are greutatatea de *o optime dintr-o uncie*, adică la fel ca *zuza*.

121. *Despre mina sau maneh*

51. Referitor la μνᾶ [*mina*][275]. *Mina* este echivalentul lui מָנֶה [*maneh*]. Pentru că în [limba] ebraică [moneda] de argint este numită *maneh*.

Iar *mina italiană* are 40 statiri, adică 20 de uncii, [care înseamnă] o livră și două treimi. Însă cea care e numită *barbară*, [adică] *tebană*, are 60 statiri, adică două livre și jumătate.

Însă ei au și alte monede numită *mine*, unele de două livre, altele de 4, fiecăruia după cum îi place. De aceea au existat mai multe tipuri de [monede] de argint de-a lungul timpului.

122. *Despre nummion*

52. [Referitor la νουμμίον (*nummion*)][276]. E lucru sigur că *nummionul* a fost numit [astfel] după numele lui Numa[277], care a fost împărat al romanilor, și de la numele său a fost numită aceast monedă.

123. *Despre diahrison*

Însă cei vechi numeau jumătatea [monedei] de argint [adică *a dinarului*] *diahrison* [διάχρυσον][278]. Și argintul (*dinarul*) e ceea ce romanii numeau *miliarensis*, adică „darul militar"[279].

Acest *diahrison*, de asemenea o [monedă] de argint, a fost numită, mai târziu: *cea respinsă*. După ce împăratul murea, chipul său era gravat pe *diahrison*.

[275] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Mina_%28unit%29.
[276] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Nummus.
[277] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Numa_Pompilius.
[278] Adică o monedă din argint amestecat cu aur.
[279] În mod literal: *salariul zilnic al unui soldat*.

Iar când moneda sa era *respinsă* atunci ea devenea *frauduluoasă*, adică *una respinsă*.

Iar când vei găsi acest cuvânt la Profet, o, iubitorule de învățătură, [vei găsi că] el spune: „*Argint respins* numește-i pe ei”[*Cf.* LXX, Ier. 6, 30: ἀργύριον ἀποδεδοκιμασμένον καλέσατε αὐτούς].

Însă ciprienii[280] și alte popoare numesc *assarionul* prin numele grecesc de *ziretia*[281]. Și iarăși, cei din vechime aveau [moneda] de argint numită [ba] *litira*, [ba] *tiria*, însă nu știm care era greutatea lor.

124. *Despre follis*

53. [Referitor la *follis*[282].]. *Follisul*[283] este, de asemenea, numit *vistierie*, fiindcă este un multiplu. Pentru că el reprezintă doi arginți și jumătate, adică 250 de dinari.

Două lepton sunt *un follis* după [sistemul de monede] al gologanior[284], dar nu și după [sistemul de monede] al monedelor de argint.

Aceasta era [o monedă] de argint. Și, de aceea, chiar și în momentul de față, la romani, se folosește acest număr, 125 de monede de argint fiind considerat numărul care ne face să avem o pungă [de arginți], pentru că această cantitate de monede de argint umple o pungă.

Pentru că un talant e format dintr-un numă de 125 de livre, de aceea, în cazul nostru, al *follisului*, 125 de arginți (sau *de dinari*) fac acest număr.

Și, de asemenea, vei găsi acest lucru, o, iubitorule al binelui, în cartea *Regilor*, când Neman [Ναιμαν] Sirianul, întorcându-se în car, a venit și s-a întâlnit cu Ghiezi [Γιεζι] și el, fiind trimis de Elisee [Ελισαιε]/ Elisei[285] în mod personal, a zis, mințind: „Domnul meu m-a trimis, ca să-ți spun: Iată au venit la mine doi dintre fiii nevoiași ai Profeților. Și le-am trimis lor două veșminte și un talant de

---

[280] Cipriotii.

[281] Un cuvânt grecesc care nu apare în dicționare.

[282] Cuvânt latin: *pungă*, *vistierie*.

[283] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Follis.

[284] Deși, anterior, Sfântul Epifanie a vorbit despre *gologanii de argint*, în general gologanul era *o monedă de aramă*. Tocmai de aceea se vorbește aici despre sistemul valoric al arginților, ca unul diferit de cel al gologanilor, care erau de aramă.

[285] *Cf.* ed. BOR 1988.

argint”. Și el a pus doi talanți în două pungi și le-a pus pe ele pe [umerii] celor doi tineri [*Cf.* LXX, II Regi 5, 21-23].

Astfel, un talant, după cum spuneam, are 125 de livre și acesta este *talantul cel mare*. Și acesta e pus în pungi fiindcă este [format] din monede.

Iar numărul de 125 e numit *un talant* fiindcă are greutatea [talantului celui] mare. Însă, când noi dorim să menționăm *ceea ce depășește în greutate*, spunem: „depășește talantul”, pentru că acesta e un număr și anume de 125.

Și iarăși, acesta este numit *follis* fiindcă este înțeles ca „sac”. Și, în lepton, moneda care se numește *follis*, se ridică la 125 lepta de argint, pentru că de aceea ea este „un sac”.

În acord cu altă explicație, pe care o dau evreii, se folosește termenul de *sala*[286]. Însă această monedă este întreagă din argint și cântărește o jumătate de uncie.

Aceasta e ceea ce Avraam a propus să dea fiilor lui Sihem, ca preț pentru pământul celor două peșteri, spunând: „400 de zuza duble, între noi” (*Cf.* LXX, Fac. 23, 16), adică 200 salim.

Și *sala* e înțeleasă ca *un follis* fiindcă are rotunjimea unei monede. Iar scala balanței celor corupți este numită *folides*.

Când aceasta este recunoscută în talanți numărul pe care îl are e de 125 de livre, pe când *follisul* e format din 125 de arginți [dinari].

Și numele de *sac* îl are pentru romani, dar și pentru evrei și pentru greci, de la scala de [cântărire] a celor corupți.

Însă alexandrinii, împărțind talantul în [diviziuni] mai mici, l-au făcut să cuprindă, ca număr, 15 [monede] de argint, pentru că [o monedă] de argint este 100 de dinari.

Și într-un *dinar* intră *4 lepta*. Din această cauză *6000 de lepta* sunt *un talant*.

125. *Finalul discuției despre greutăți și monede*

Și, din nou, cu aceste lucruri spuse, [iată că am terminat și pe] cele cu privire la greutăți și la [monedele] de

---

286 Literal: *coș*.

argint, [aidoma cu cele referitoare la] măsuri și numere, pe care noi le-am adus [în atenție] și pe care le-am explicat.

126. *Măsurile locale*

51. Numele măsurilor locale [adică despre cele referitoare la *mares*, *chipros* și *hinix*].

127. *Despre mares*

Maresul este o măsură pentru locuitorii din Pont și constă în *două vase*. Un vas cuprinde 10 xeste, pentru că *chiprosul* are 20 de xeste alexandrine.

128. *Despre chipros*

Însă pentru locuitorii Pontului *chiprosul* [κύπρος] este o măsură pentru cereale[287] și are două modii.

129. *Despre hinix*

Iar acesta [modiul] e la ei format din 5 hinixe iar *un hinix* [χοινῖξ] are doi xeste pentru ei, astfel că chiprosul are 20 xeste.

Iar tot acolo[288] un modius mare are 24 xeste.

130. *Despre livră*

Litra este tradusă de către romani ca *livră*, pentru că, pentru romani, din punct de vedere etimologic, [cuvântul]

---

[287] Literal: *pentru lucruri uscate*, adică *nu e o măsură pentru lichide*.
[288] În Pont.

înseamnă *egalitate*, adică, după cum se spune: „egalitate prin măsurare”. Și ea cuprinde 12 uncii.

131. *Despre uncie*

Însă din ce limbă a venit numele *uncie* nu știm cu certitudine. Și de aceea noi bănuim că *uncia* e numită printr-un nume grecesc, fiindcă reprezintă subdiviziunile într-o *litra*.

132. *Din nou despre litra și despre carate*

Probabil că *litra*, de asemenea, vine din limba ebraică sau siriacă, după cum am spus mai sus. Pentru că *li* înseamnă, în traducere: „pentru mine” iar „tra” înseamnă „aceasta este”. Cu alte cuvinte: „întreaga greutate îmi aparține pentru că am primit-o”.

Însă *litra* are *288 de grame* și *fiecare gram* are *6 carate*. Iar *caratele* sunt semințele care se găsesc în fructele de roșcovă.

Și această greutate de semințe, dacă e deplină, este echivalentul greutății a două [boabe] mari de orz, fapt pentru care *o litra* constă în 3.456 de boabe de orz sau 1.728 de carate sau 288 grame sau 12 uncii.

133. *Din nou despre uncie*

Iar *uncia* are *24 de grame*. Și, dacă se împarte, uncia se împarte în termenii de mai sus.

Pentru că evreii, când împart uncia în mai multe părți, numesc [acele diviziuni[289]] cu alte nume.

134. *Recapitulare despre statir, șechel, lepton și obol*

---

[289] Adică șechelul, statirul, lepton și obolul, conform unei note marginale a manuscrisului.

Pentru că ei numesc *o jumătate de uncie* un *statir* în cazul în care scala balanței este egală în înclinare de ambele părți, adică [atunci când] o jumătate de uncie este pusă într-o parte a balanței și contragreutatea balanței are indicatorul la mijlocul balanței, se spune că avem *un statir*.

Adică jumătatea unei uncii, când este determinată printr-o egalitate a înclinării [de ambele talere] este numită *un statir*, adică ceea ce ei numesc o *zuza* dublă.

Și *un statir* este la ei *o jumătate de uncie*, [adică] *doi șecheli*, cum le spun ei în ebraică, și după cum am spus și noi mai sus.

Pentru că, potrivit etimologiei limbii lor, prin *șechel*, spun: „a lua" sau „ceea ce se cântărește" iar noi spunem: „a cântări" sau „a se înclina" [balanța].

Și iarăși, un șechel, care este o jumătate de statir, este o pătrime de uncie, adică cuprinde două lepta.

Și *leptonul* este greutatea care cântărește o optime dintr-o uncie, și aceasta se mai numește și *obol*.

Căci dacă cineva împarte o uncie în 7 oboluri, prin asta îi schimbă numele obolului. Și pentru că e număr pentru greutate de aceea îl numesc *obol*, fiindcă în vechime, trăind [aceștia] mai mult în război [decât într-o viață pașnică], ei se ocupau de săgeți, fapt pentru care săgețile au fost numite *oboluri*.

Și, [în atare condiții], omul care da două oboluri putea să cumpere pâine sau orice altceva de mâncare.

135. *Despre trapeziți sau schimbătorii de bani. Despre moneda și talantul de argint*

De aceea, în templul din Ierusalim erau *schimbătorii de bani*, care erau numiți *trapeziți*, pe ale căror mese Domnul le-a răsturnat [Mt. 21, 12].

Pentru că [mesele] erau pentru monede, de unde le veneau și numele, pentru că curtea imperială credea că poate să controleze lumea prin astfel de oameni.

Și a fost numită *[monedă] de argint*, fiindcă se făcea din argint, cu chipul împăratului pe ea. Și a existat și una mare, folosită și ca *simbol* și ca *greutate*, care a fost numită

[talant] de argint, după cum am spus, care era format din 100 de dinari[290]. Și fiecare dinar avea 60 de assaria.

Însă [moneda] de argint, în mod curent, se numea *mina*, după limbajul evreiesc. De aceea se numea *mina* toate acele monede pe care le-am prezentat mai sus.

Pentru că era imposibil ca să porți cu tine *un argint mare* [o *mina*], pentru ca să cumperi pâine sau orice altceva de mică valoare, era necesar să dai *argintul mare* [mina] schimbătorilor de bani și ei ți-l schimbau în monede mai mici, adică aveai nevoie de *schimbarea banilor*.

Și de aceea se numeau *trapeziți* pentru că erau niște schimbători de bani [care schimbau monedele pe niște mese]. Și de aceea Domnul le-a răsturnat mesele, pentru ca să le împrăștie arginții pe care îi aveau [minele].

Pentru această rațiune au și dat numele de *obol* [unei monede], fiindcă trebuia să faci comerț cu mici săgeți, care era proprii războiului.

136. *Despre xestis*

55. Referitor la *xestis* [ξέστης]. Numele de *xestis* vine de la aceea că marile măsuri se pot împărți în mai multe părți.

Pentru că unii au căutat să învețe, când această măsură este *derivată* și când *nu*, noi am consimțit cu cei din vechime, pentru când trebuie să îl luăm ca pe [un termen] derivat.

Potrivit limbii grecești el exprimă situația în care *o măsură mare* este redusă la *altele mai mici*.

Romanii, trecând peste numele său, au creat măsura de *6 xeste*, care vine de la cifra *șase* romană. Însă nu există [în această situație] *xestis* ci *sexter*, adică de 6 ori, un mutiplu de [6] *xeste*.

Ei numesc xestele *sextum* pentru că a 6-a parte din ceva este numită de către ei *congiarium*.

137. *Despre congiarium*

---

[290] Însă acest *talant de argint* nu exista într-o formă anume, adică nu era *o monedă de sine stătătoare*, ci era format din numărul de 100 de dinari.

56. *Congiarium* [de la *congius*[291]] este o măsură pentru lichide la romani. Tocmai de aceea numele său e pronunțat după pronunția romană.

Despre această măsură găsim mărturii în *Istoria* [bisericească a] lui Eusebiu [de Cezareea] și la alți istorici, pentru că fiecare dintre împărații [romani] în timpul domniei lor au făcut daruri populației romane, pentru care ei îi aclamau.

De aceea a fost numită „înfășurată” sau „pusă împreună”, adică *congius* [în latină], ceea ce înseamnă „adunare” sau „punere la un loc”.

138. *Tratarea temelor e introductivă dar acrivică. Începe discuția despre măsurile și măsurătorile de pământ*

57. Niciunul dintre cei care s-au întâlnit cu aceste greutăți și măsuri, despre care noi am vorbit, nu pot să ne găsească vreo vină, deși noi am scris despre ele fără să ne propunem să învățăm, cu acrivie, [toate cele legate de ele].

De aceea, noi am spus despre ele *lucruri introductive*, fără ca prin asta să vorbim fără acrivie despre acele lucruri, pe care le-am istorisit pe scurt.

În continuare vom vorbi despre *măsurile de pământ* și despre *măsurătorile de pământ*, pentru că despre ele, de asemenea, [găsim date] în Dumnezeieștile Scripturi.

139. *Despre pășune*

58. Referitor la *pășune*. Pășunea [ἄρουρα] este o măsură de pământ. În general și din punct de vedere generic întregul pământ este *o pășune*.

Iar dacă spunem: „Pășunea e dată păstorilor”, prin aceasta spunem că întregul pământ e plin de verdele ierbii.

Însă *pășunea* este și o măsură de pământ. Și vei găsi asta și în Dumnezeiasca Scriptură, o, iubitorule al binelui,

[291] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Congius.

[când vei citi] despre pășunea lui Abiesdri [Αβιεσδρι]/ Abiezer[292] [Ios. 17, 2; Jud. 6, 11; 8, 32].

Și ea constă în 5 sau 6 *seahuri*[293], adică în a 5-a sau a 6-a parte dintr-un *jug* [de la lat. *jugerum*]. Și aceasta e o măsură egipteană, pentru că egiptenii își măsoară toate câmpurile lor în *pășuni*.

140. *Despre jug, decadă sau ziga sau sintelesmata, pletron sau sataean, koraean și modius*

59. Referitor la *jug*. El cuprinde 6 pășuni, când pământul e de clasa a doua și 5 [pășuni] când e de clasa întâi.

Iar pentru romani *jugum* însemnă *pereche* sau *jug* [adică: *pereche de boi la jug*], fiindcă înseamnă cât ară, într-o zi, doi boi puși la jug.

Și, din acest motiv, [noi găsim] *decada*[294] în agricultura palestinienilor și a arabilor.

Iar ciprienii[295] o numesc *ziga*, pe când alții *sintelesmata* (συντελέσματα).

Există însă pășuni, în funcție de măsura prăjinii de măsurare, adică de 6 coți și două treimi, numită de către supraveghetori drept *acaina*, adică de 20 x 20 de prăjini.

Pășunea de 5 pletroni [de la πλέθρον[296]] este o pășune de clasa întâi, pe când cea de 6 pletroni e [o pășune] de clasa a doua.

Măsura pășunii [la egipteni] nu este ca la noi, fiindcă ea are 20 x 20 prăjini, unde [prăjina] e de cinci coți.

Iar *pletronul* este de 20 x 20 de coți și e numit *sataean* de palestinieni și arabi.

Iar 30 sataeanuri fac un jug de pășune de clasa întâi.

De aceea, o cantitate de 30 de modii, după cum se spune în Scriptură [referințe la μόδιος (coș) în Mt. 5, 15; Mc. 4, 21; Lc. 11, 33] se numește *un kor*, care conține *30 sataeanuri*, fiind numit *un koraean*.

---

[292] *Cf.* ed. BOR 1988.
[293] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Seah_%28volume%29.
[294] Adică zece zile de arătură cu boii.
[295] Ciprioții.
[296] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Plethron.

Însă *un koraean* de pășune de clasa a doua are 60 de sataeanuri. Și iarăși, *un sataean* are 6 kaburi.

Însă 30 de sataeanuri sunt 13 juguri, pentru că e o cincime de măsură pentru palestinieni, adică 13 juguri.

Însă, la romani, se spune *jug* pentru „înjugare” și un jug de boi ară într-o zi două sataeanuri și o treime.

Te întrebi însă, ce măsură de pământ e aceasta?

Pentru că modul de a înțelege *modiusul* e larg, de aceea ceea ce *întrece* un modius e *o parte* dintr-un modius.

De aceea, când modiusul este *mic* el are 5 kaburi, însă când e *spațios* el are 6 kaburi.

De aceea, sataeanul constă în 6 kaburi de măsurare a pășunii, pentru că 6 kaburi [este] măsura de semințe.

Și noi am vorbit acum despre lucrurile referitoare la *sataean*, la *pletron*, *jug*, *koraean*, *pășune* și *jugera*.

141. *Despre cot, cotul liniar și cel solid, deget, lungimea de palmă, latul de palmă, palmă, pumn și încheietura mare*

60. Referitor la *cot*. Și acesta este de multe ori pomenit în Dumnezeieștile Scripturi. Pentru că se spune aici care sunt *măsurile arcei* lui Noe, care sunt date în coți.

Și s-a spus: „Și o vei face lungă de 300 de coți, înaltă de 30 de coți și lată de 50 de coți, și câte un cot le va strânge pe toate deasupra” [Fac. 6, 15].

Iar cotul este o măsură, care e luată de la măsura mâinii până la cot. Pentru că partea de la cot și până la încheietura mâinii și palmă este numită drept *cot*, degetul mijlociu al măsurii de un cot, ca extindere a lui, se adaugă palmei, adică *mâinii*, fiind luate împreună.

Cotul cuprinde măsura de *24 de degete*, dacă cotul e *o măsură liniară*. Dacă însă avem de-a face cu un τετράγωνος [cu *un pătrat*], atunci îl măsurăm pe două părți și avem 48 de degete.

Însă atunci când măsurăm o bucată de lemn rotundă, dacă dublăm [cotul] de patru ori ajungem la ceea ce se numește *un cot solid* și care are 192 de degete. Și în această uzanță *un deget* înseamnă *8 lepta*.

Măsura unei bucăți de lemn [rotunde] este dată de circumferința lemnului.

Spre exemplu, dacă introduci o frânghie printr-o bucată de lemn și găsești că ea are 72 de degete sau mai mult decât atât, atunci înmulțești 72 de degete cu 72 de degete și avem 5.184 degete.

Dacă împarți acest număr cu 12, atunci rezultă 423 de degete. Iar dacă iei lungimea bucății de lemn, ea poate avea lungimea de 10 sau 12 sau oricât mai mult decât atât.

Dacă ai 10 coți, și înmulțești 432 de lepta cu 10, atunci ai 4. 320 de lepta. Iar dacă împarți acest număr la 192, atunci vei avea 20 de coți solizi, adică 3.840 de lepta, adică *de degete*.

Și mai rămân 480 lepta, care sunt a 192-a parte și fac 2 coți, căci sunt 384 lepta și mai rămân 96 lepta.

Astfel, pentru că nu există o altă măsură pentru 192, de aceea poate fi recunoscută ca *un cot solid*, și noi o împărțim în *degetele* care rămân într-o *lepta*.

Și un deget înseamnă 8 lepta, adică o optime din cei 96 de lepta care rămân să facă *numărul 12*, care înseamnă *12 degete*, și care fac *o jumătate de cot*.

Deci, o bucată de lemn, care are 72 de degete circumferința, are 10 coți lungime, 22 coți solizi și 12 degete, adică 22 de coți și jumătate.

Însă *cotul simplu*, linear, la măsurare, are *3 lungimi de palmă*, *6 laturi de palmă* sau *4 palme*. Și aici sunt 8 degete într-o *lungime de palmă* și 4 degete într-un *lat de palmă*.

Însă când [palma] e închisă se numește *pumn*. Și, de asemenea, se numește și γρόνθος (grontos) după atleții care îl folosesc atunci când se angajează într-o luptă.

Și de aceea Apostolul a spus: „De aceea mă lupt, nu ca și când aș lovi aerul” [I Cor. 9, 26].

Iar *palma* este folosită ca măsură de femeile care fac îmbrăcăminte. Pentru ele, întinderea degetelor, ca [întinderea] unghiei mici a degetului mijlociu până la „sânul” palmei drepte înseamnă *încheietură mare* și are 6 degete.

Și astfel avem de-a face cu *cotul*, *lungimea de palmă*, *latul de palmă*, *degetul* și *palm*a.

142. *Finalul discuției despre măsurători*

Și aici încheiem [cele spuse cu privire] la măsurătorile care sunt cuprinse în Scripturi. Însă am vorbit, de asemenea, și despre măsurătoarea lemnelor rotunde, deși aceasta nu e cuprinsă în Dumnezeiasca Scriptură.

143. *Nume de locuri, orașe și sate*

Parțial, [despre] cele referitoare la nume de locuri

144. *Despre Ararat*

61. *Ararat* [Αραρατ][297] este un loc în Armenia, în care există un munte numit *Lubar*. Arca lui Noe s-a oprit aici [Fac. 8, 4] și el e situat la mijlocul Qardului[298] și în ținuturile de sare ale Armeniei.

145. *Despre Atad sau Bet-hagla*

62. [Referitor la *Atad* (Ατaδ[299])]. *Atadul* e în Transiordania și este locul în care ei l-au plâns pe Iacov, când acesta a murit.

Acesta e la 4 σημεῖα / 4 mile de Ierihon și la circa două mile de Iordan.

Și el e numit acum *Bet-hagla*, care înseamnă *casa călătoriei*, fiindcă acolo s-a făcut plângere în timp ce ei erau în călătorie.

Și există acolo un izvor cu apă dulce. Și lângă acest izvor este, până în ziua de astăzi, un rug mare, care se numește *atad*. Și acest rug mai e numit și *rugul pământurilor de sare*.

146. *Despre Abarim sau Nebo sau Pisgah/ Fasga*

---

[297] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Ararat.

[298] E un nume folosit la Fac. 8, 4 în ediția scripturală *Peshitta*.
A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Peshitta.
În *Antichitățile iudaice* I 3, 6 ale lui Iosif Flavius se vorbește despre *Κορδυαίων* (cordieon), care au legătură cu *Qardu* de aici.

[299] *Cf.* LXX: Fac. 50, 10. A se vedea și: http://en.wikipedia.org/wiki/Atad.

63. Referitor la *Abarim*.] *Abarimul*[300] este muntele în care a murit Moise. Și acesta mai e numit și *muntele Nebo* și este în teritoriul Moabului, vizavi de Ierihon, cu vedere spre Iordan de pe înălțimea Pisgahului[301].

Și vârful său e vizibil din Libia[302] și până la Heșbon[303], care este *Heșbu*, adică *același nume*, în fața muntelui *Fogor* [Φογωρ] [LXX: Num. 23, 28] / Peor[304], după cum a fost numit din acea zi.

Și, de asemenea, locul acela este numit *Pisgah*[305][פִּסְגָּה] (în LXX, Deut. 34, 1 avem: *Φασγα* / *Fasga*, pe când în ed. BOR 1988 avem: *Fazga*), care înseamnă „piatră cioplită”. De asemenea a fost numit *înălțime*.

De aceea s-a spus despre Moise: „S-a suit în muntele Nebo, pe *înălțimea pietrei cioplite*” și a murit.

147. *Despre Azekah sau Hewarta*

64. [Referitor la *Azekah*[306].] *Azekahul* este orașul canaanit, în care Iisus, [fiul] lui Navi, i-a următit pe cei 5 regi [Iosua 10, 10]. Și el a aparținut seminției lui Dan [Iosua 15, 35][307].

Însă acum el e numit, în Siria, *Hewarta*, pentru că *Azekah* era denumirea sa în ebraică. Iar în greacă numele său înseamnă *alb*.

El e situat la jumătatea distanței dintre *Elefteropolis*[308] și *Elia*[309], la nouă mile [distanță] de Elefteropolis, [locul] unde a murit Goliat.

148. *Despre Aiialon sau Ailon*

---

[300] Îl găsim în VUL, Fac. 32, 49: „ascende in montem istum *Abarim*, id est *transituum*”. A se vedea și: http://en.wikipedia.org/wiki/Abarim.

[301] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Phasga.

[302] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Libia.

[303] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Heshbon.

[304] *Cf.* ed. BOR 1988.

[305] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Pisgah_%28Bible%29.

[306] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Azekah.
Cf. LXX, Iosua 10, 10, localitatea se numelte *Αζηκα*.
În ed. BOR 1988 este *Azeca*.

[307] Eusebiu de Cezareea, conform n. 510 a textului pe care îl traducem, spune că *Azica* aparținea lui Iuda.

[308] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Eleutheropolis.

[309] Ierusalimul a fost numit *Elia* de către romani. A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem.

65. [Referitor la *Aiialon* (אַיָּלוֹן)[310]]. *Aiialonul* este numit *Ailon* [Αιλων] / Aialon[311] [Iosua 10, 12] și e valea dasupra căreia a stat luna când s-a rugat Iisus[312]/Iosua[313], lângă satul numit *Ai* [עַי[314], în limba greacă: *Γαι* [315]/ *Ge*], spre răsărit de Betel, la 3 mile distanță.

Geba [גֶּבַע][316][Γαβαα[317]/Gavaa] și Ramah [רָמָה][318][Ραμα[319]/ Rama], cetatea lui Saul, sunt lângă ea.

149. *Despre Anatot*

66. [Referitor la *Anatot* (עֲנָתוֹת)[320] (*Anatot* / Αναθωθ)[321].] *Anathotul* este o cetate [situată în] partea lui Veniamin, pusă deoparte pentru preoți, în vecinătatea Eliei[322], la circa o cale de 3 mile.

Profetul Ieremia a fost de aici. Ceea ce cândva era *un oraș* acum este *un sat*.

150. *Despre Hafra sau Ophrah sau Efrata*

67. *Hafra* [adică עָפְרָה / *Ophrah* în WTT și Εφραθα / *Efrata* în LXX[323]] este în partea lui Veniamin și există încă [și astăzi].

E un sat mare a lui Efraim, la cinci mile, spre răsărit, de orașul Betel, însă, în vechime, era un oraș. Și e situat în apropiere de pustia Betelului, după cum cobori pe calea

---

[310] *Cf.* WTT, I Cron. 8, 13. În LXX, la același verset, avem: *Αιλαμ*. În ed. BOR 1988, în același loc: *Aialon*.
[311] *Cf.* ed. BOR 1988.
[312] *Cf.* LXX.
[313] *Cf.* ed. BOR 1988.
[314] *Cf.* WTT, Iosua 7, 2.
[315] *Cf.* LXX, Iosua 7, 2.
[316] *Cf.* WTT, II Regi 23, 8.
[317] *Cf.* LXX, II Regi 23, 8.
[318] *Cf.* WTT, Iosua 18, 25.
[319] *Cf.* LXX, Iosua 18, 25.
[320] Cf. WTT, Iosua, 21, 18.
[321] *Cf.* LXX, Iosua, 21, 18.
[322] Ierusalimul.
[323] *Cf.* Iosua 18, 23 în WTT și LXX.

dintre *Acravattinin* [Ακραβαττήνην[324]] și *[valea] Ailon* [Αὐλών][325].

De acolo s-a întors Domnul Iisus Hristos când ei au venit ca să Îl ungă rege [In. 6, 15].

151. *Minunea din cetatea Efraim*

Și, mergând spre pustie, în cetatea lui Efraim [In. 11, 54], de când a fost El acolo, a făcut [să se petreacă] o mare minune până în ziua de astăzi.

Pentru că nu găsești acolo vipere sau alte reptile veninoase. Și dacă ai obliga o viperă să trăiască pe pământul acestui sat, atunci își pierde toată tăria și nu mai e în stare să vatăme și, în cele din urmă, moare.

[De aceea astfel de animale] se grăbeasc să se depărteze de marginile acestui sat.

Iar oamenii locului spun, că Domnul Iisus Hristos a dat acest semn acestui sat, din momentul când a sălășluit aici, însemnând acel loc ca să nu fie călcat de reptile sau, dacă se încalcă acest lucru, ele să nu-i vatăme [pe oameni].

Și astfel, dacă se încalcă [această poruncă a Domnului], [târâtoarele veninoase] care ar căuta să rămână în acel loc, pier imediat ce intră și sunt găsite moarte.

152. *Despre locul Eben Haazer*

68. [Referitor la *Eben Haazer* (אֶבֶן הָעֵזֶר)[326].][327] *Eben Haazer*, stânca ajutorului meu, este locul pe care a fost pus chivotul când s-a întors de la neamurile păgâne[328].

Și el era situat între *Elia* și *Azotos* [Αζωτος] lângă Beth-Șemeșul [בֵּית שֶׁמֶשׁ][329] de Jos, care este la 14 mile distanță, spre răsărit și în nordul Elfteropolisului, într-o vale.

---

[324] *Cf.* LXX, I Macab. 5, 3.
[325] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Aliveri.
[326] Cf. WTT, I Sam. 7, 12.
[327] *Cf.* LXX, I Sam.7, 12: Abenezer / Abenezer.
[328] De la filisteni.
[329] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Beit_Shemesh.

153. *Despre aria lui Araunah Iebusitul sau Orna Iebuseul*

69. Referitor la aria lui Araunah [ha'Araunah ha' Iebusitul/ הַיְבֻסִי [הָאֲרַוְנָה][330] / Orna [Orna Iebuseul / Ορνα τοῦ Ιεβουσαίου[331]].

Aceasta era în Ierusalim, adică [fiind] împrejmuirea pereților templului sau, mai bine zis, locul unde altarul [templului] a fost construit.

154. *Despre Abel-meholah sau Bet-meholah*

70. [Referitor la *Abel-meholah* [מֵאָבֵל־מְחוֹלָה][332].] *Abel-meholahul* este orașul unuia dintre căpeteniile Sodomei[333], de unde era Elisei.

Acum este un sat în [valea] Ailon, de la Bet Șean [בֵּית שְׁאָו][334] 10 mile distanță spre sud, care se numește *Bet-meholah*.

155. *Despre Rekem sau Edom sau Piatra sau Seir*

71. Referitor la *Rekem* [רֶקֶם][335]. Rekem, este unul dintre regii [madianiți], și e numit *Rekem* [și] de către Isaia[336].

Acesta a fost un mare și faimos oraș printre cele pe care le-a cunoscut Arabia palestiniană și care a fost numit în Scriptură și *Edom* [אֱדוֹם][337].

---

[330] *Cf.* WTT, II Sam. 24, 16.
[331] *Cf.* LXX, II Sam. 24, 16.
[332] *Cf.* WTT, I Regi 19, 16.
[333] E vorba de *Baana, fiul lui Ahilud*, *cf.* WTT, I Regi 4, 12.
[334] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Beit_She%27an.
[335] *Cf.* WTT, Iosua 13, 21. În LXX, la Num. 31, 8 și Iosua 31, 21 avem corelativul *Рокоµ* [*Rocom*].
[336] Însă, conform n. 535 din textul pe care îl traducem, în WTT și în LXX nu e pomenit *Rekem* în cartea Sfântului Isaia.
[337] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Edom. În ebraică înseamnă: *roșu*.

Însă în limba greacă a fost numit *piatră*. Și poți găsi acest nume în Isaia, care zice: „Și Piatra va fi pustiu”, pe când în alte manuscrise: „Piatra va fi pustiu”[338].

Și aceasta nu este cu privire la *o piatră*, despre care Dumnezeiasca Scriptură spune: „este pustiu”, după cum cred, în mod greșit, mulți, ci cu privire la ceea ce noi am precizat.

Fiindcă [Rekemul] este situat în muntele *Seir* [הַר־שֵׂעִיר][339]. De aceea e numit *Seir*, nume pe care l-a avut de la Esau, care l-a construit.

Și el s-a numit *Esau* datorită *roșeții feței* și *Seir* datorită *părului bogat*, fiindcă Edom era lacom și pătimaș, atâta timp cât și-a vândut dreptul de întâi-născut în schimbul mâncării.

Însă locul și [regiunea] întreagă sunt numite *Edom*.

156. *Despre Enon*

72. [Referitor la *Enon* (Αἰνὼν)[340]] *Enonul*[341], situat „lângă Salim” [ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ][342], [este locul] unde Ioan [Botezătorul] a botezat [conform] Evangheliei lui Ioan.

Iar acest loc poate fi văzut astăzi, la 8 mile sud de Bașan [בָּשָׁן][343], lângă Salim și Iordan.

157. *Despre Betel sau Luz*

73. [Referitor la *Bet-El* [בֵּית־אֵל][344]. *Betelul* este astăzi un sat, la 10 mile distanță de Elia, cum mergi spre Neapolis, în dreapta drumului, [un sat] care în vechime s-a numit לוּז [*Luz*][345].

[338] Is. 16, 1, conform LXX: „...μὴ πέτρα ἔρημός ἐστιν τὸ ὄρος Σιων”.
[339] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Seir.
[340] *Cf.* GNT, In. 3, 23.
[341] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%86non.
[342] *Cf.* GNT, In. 3, 23.
[343] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Bashan.
[344] *Cf.* WTT, Fac. 28, 19, adică: *casa Lui*. Corelativul său din LXX: *Οἶκος Θεοῦ*. A se vedea și: http://en.wikipedia.org/wiki/Bethel.
[345] *Cf.* WTT, Fac. 28, 19. În LXX, în același loc, corelativul lui *Luz* este *Ulamlus* [Ουλαμλους].

A fost, de asemenea, al seminției lui Veniamin, lângă *Bet-Aven* [בֵּית אָוֶן][346] și *Ai* [עַי][347]. Iar Iisus/Iosua l-a împresurat și l-a ucis pe regele lui.

158. *Despre Ierusalim sau Iebus. Problema identificării Salimului*

74. [Referitor la Ierusalim]. Ierusalimul a fost al regelui Adonibezec [Αδωνιβεζεκ][348] și după aceea al iebusiților, fapt pentru care se numea *Iebus* [Ιεβους][349].

Când David i-a alungat[350], el a făcut [aici] o metropolă preoțească a lui Iuda, fiindcă templul a fost stabilit în el.

Iosif [Flaviu] spune că acesta este *Salimul* [Σαλημ] din *Facerea*, peste care a domnit regele Melhisedec[351] [Fac. 14, 18]. Și a fost în partea seminției lui Veniamin.

Însă alții spun că Salimul lui Melhisedec era în fața Sihemului [Συχεμ][352]/ Șikemului [שְׁכֶם][353], în Samaria, ale cărui întinderi sunt (e o minciună asta) mari.

De asemenea, Eusebiu [de Cezareea][354], cel care a scris *Onomasticonul*[355], mărturisește, spunând: „Salim este orașul *Sichimon* [Σικίμων], care este *Sihem* [Συχέμ], după cum spune Scriptura. Însă există și un alt sat astăzi, în fața Eliei, la vest de acesta. Și există și încă un altul, situat într-o câmpie la 8 mile de satul Bașan din Salumia.

Însă Iosif [Flaviu] spune[356] că acesta este Salimul peste care a domnit regele Melhisedec, spunând: *Salim este ceea ce, cândva, a fost [numele] Ierusalimului*".

Însă unii spun că există [și] un alt *Salim*, lângă Hobah [חוֹבָה][357], în stânga Damascului.

---

346 *Cf.* WTT, Iosua 7, 2.
347 Ibidem.
348 *Cf.* LXX, Jud. 1, 5.
349 *Cf.* LXX, I Cron. 11, 4.
350 *Cf.* LXX, I Cron. 11, 4-5.
351 *Cf.* n. 545 a textului pe care îl traducem, e vorba de cartea: *Antichități iudaice*, I 10, 2.
352 *Cf.* LXX, Iosua 20, 7.
353 *Cf.* WTT, Iosua 20, 7.
354 A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Eusebiu_din_Cezareea.
355 Îl puteți downloada de aici, într-o ediție greco-latină din anul 1862: http://www.archive.org/details/eusebiipamphili00jerogoog.
356 Aceeași citare a cărții lui Iosif Flavius de la n. 328 a cărții de față.
357 *Cf.* WTT, Fac. 14, 15. În LXX, corelativul său este Χωβα [Hoba].

159. *Despre Iafo sau Ioppi*

75. [Referitor la *Iafo* (יָפוֹ)[358].] *Iafo* este transliterat în grecește ca Ἰόππη [Ioppi][359] și este un oraș al Palestinei, [situat] pe litoralul [Mării Mediterane], în partea lui Dan. Însă astăzi multe clădiri [ale orașului] sunt în ruină.

De aici Profetul Ionah [יוֹנָה][360]/ Ionas (Ιωνας)[361] s-a îmbarcat pentru Tarșiș [תַּרְשִׁישׁ][362], care este numit *Tarsis* [Θαρσις][363].

Și aici, cei din Iudeea, obișnuiau să se îmbarce (mă refer la *Iafo*), pentru că [orașul acesta] era portul lor.

160. *Despre Akko și Timuna sau portul Iabeneel sau Iamnia*

76. Akko [עַכּוֹ][364], care este *[Antiohia] Ptolemais*[365] și *Timuna* [Θιμουνα], lângă marele Carmel, a fost, de asemenea, portul Iabeneel [יַבְנְאֵל][366] / Iamnia[367] și port pentru Vitosigon [Βιτοσηγων].

Însă acum este pustiu. Și aici spun ei[368], că Iona a fost aruncat la mal de către balenă, după care a mers pe calea Ninivelui, a marelui oraș, pentru 40 de zile.

161. *Problema numărului zilelor cât a stat Sfântul Ionah/Iona în Ninive*

Pentru că în ebraică [găsim]: „Ionah a început să intre în oraș [timp] de 40 de zile”[369].

---

[358] *Cf.* WTT, Iona 1, 3.
[359] *Cf.* LXX, Iona 1, 3.
[360] *Cf.* WTT, Iona 1, 3.
[361] *Cf.* LXX, Iona 1, 3.
[362] *Cf.* WTT, Iona 1, 3.
[363] *Cf.* LXX, Iona 1, 3.
A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Tarsus,_Mersin.
[364] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Acre,_Israel.
[365] Numită astfel de Alexandru cel Mare.
A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_the_Great.
[366] *Cf.* WTT, Iosua 15, 11.
[367] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Yavne.
[368] Evreii.
[369] *Cf.* WTT, Iona 3, 4.

Însă nu e posibil ca orașul să fi avut o stradă [lungă] de 40 de zile, după cum este imposibil, de asemenea, ca Ionah să fi stat aici [doar] 40 de zile, pentru că el dorea să vadă ce se va face cu acest loc.

Căci de aceea urmașii lui Aquila au tradus: „Și iarăși [mai trec] 40 de zile și Ninive va fi nimicită”[Iona 3, 4].

Când atunci a zăbovit Iona, dacă cunoștea că [cetatea] nu fusese încă nimicită? Sau când bătea soarele în capul său, și tărtăcuța[370] [în LXX: κολόκυνθα, pe când în WTT: קִיקָיוֹן] i-a umbrit capul [Iona 4, 6]?

Și dacă el a așteptat 40 de zile în timp ce s-a tras la umbră din cauza căldurii, de ce spune: „el a răsărit într-o noapte și în alta s-a uscat” [Iona 4, 10], decât numai [pentru a sublinia faptul], că el a așteptat 40 de zile privind la ce se va întâmpla cu acel loc?

Iar cei 72 au tradus bine [spunând]: „Încă trei zile și Ninevi va fi nimicită” [ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ Νινευη καταστραφήσετα] [Iona 3, 4].

Pentru că ei au explicat [prin această traducere] că acestea sunt incluse în cele 40 de zile de călătorie, după cum gândim și noi.

Și când ei au explicat măsura lungimii călătoriei, ei au rezolvat dificultatea cuvintelor [de aici] și au explicat, printr-un comentariu, referirea la cele 3 zile.

162. *Despre satul Karmel sau Carmilos*

77. Referitor la *Karmel* [כַּרְמֶל][371]. *Karmelul* era al lui Nabal [Ναβαλ] [*Cf.* LXX, I Sam. 25, 3] și este un sat care încă se mai numește *Karmel* și care a fost transliterat [în grecește]: *Carmilos*, [situat] la est de cea de a 10-a piatră de hotar pe drumul spre Hevron/Hebron [חֶבְרוֹן], unde există acum un fort al romanilor.

163. *Despre muntele Karmel*

[370] În ed. BOR 1988: *un vrej*.
A se vedea:
http://dictionare.edu.ro/definitie/t%C4%83rt%C4%83cu%C8%9B%C4%83.

[371] *Cf.* WTT, I Sam. 25, 2. Corespondentul din LXX: Κάρμηλος [*Carmilos*].

78. Referitor la cel de al doilea *Karmel*[372]. Al doilea *Karmel* e marele munte, care ajunge până la marea Feniciei și desparte *Palestina* de *Fenicia*.

Aici e locul unde a stat Ilie [în greacă: Ηλιου (*Iliu*) iar în ebraică: אֵלִיָּהוּ (*Eliiahu*)][*Cf*. LXX: II Regi 1, 9].

164. *Despre Carhidon sau Cartagina sau Tarșiș*

79. [Referitor la *Carhidon* (Καρχηδών)[373].] *Carhidonul*, care este *Kartago* [în ebraică]/ *Carthago* [în latină] e *Cartagina*, metropola Asiei.

Într-acolo s-au îndreptat, la un moment dat, canaaniții migrând din Fenicia. Și de aceea, până astăzi, africanii vorbesc *canaanita*.

Și când sunt întrebați despre limba lor, ei răspund: „Noi suntem canaaniți". Însă ei se numesc *Bizacani* [Βιζακανοι], care înseamnă: *[cei care sunt] risipiți*.

Și fiindcă sunt înrudiți, după rasă, cu feninicienii, Isaia spune despre regele Tirului[374]: „Lucrează pământul tău, căci nici bărcile nu vor mai veni în Carhidon" (ἐργάζου τὴν γῆν σου καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι ἔρχεται ἐκ Καρχηδόνος) [LXX, Is. 23, 10].

Însă, în ebraică, [atât] Isaia cât și Iezechiel l-au numit *Tarșiș* [Is. 23, 1, 10; Iez. 27, 12, 25; 38, 13].

165. *Începe discuția despre punctele cardinale și stele*

80. [Și despre cele 4 puncte cardinale și despre stelele care sunt (cuprinse) în Dumnezeieștile Scripturi.]

Și iarăși, o, iubitorule al binelui, ți-am pregătit [și o discuție] despre cele patru laturi [ale lumii] și despre stelele care sunt [numite] în Dumnezeieștile Scripturi.

166. *Punctele cardinale*

---

[372] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Carmel.
[373] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Carthage.
[374] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Tyre,_Lebanon.

[Căci] de la răsărit, apus, miazănoapte și miazăzi, după cuvântul spus de Domnul în Evanghelie, vor veni și vor sta în sânul lui Avraam și al lui Isaac și al lui Iacov în Împărăția Cerului, pe când fiii Împărăției (și despre care noi spunem că sunt *fiii lui Israel*) vor fi aruncați în întunericul cel mai din afară [Mt. 8, 11-12 și Lc. 13, 28-29].

Însă unii pot spune: „Ne vorbești despre niște lucruri nefolositoare, [acum] când amintești despre *răsărit* și *apus* și *miazănoapte* și *miazăzi*, pentru că cine nu cunoaște înțelesul lor cotidian?”.

Însă eu m-am referit la ele pentru ca să le explic originea.

167. *Despre răsărit*

Și vei vedea ce înseamnă fiecare, o, iubitorule al binelui, începând cu Iov, care „era omul cel mai vestit dintre cei [din regiunea] soarelui răsare (ἡλίου ἀνατολῶν)” [LXX, Iov 1, 3]. Adică *din răsărit*, de unde răsare soarele, după cum îi spune și numele.

Dar dacă *nașterea nobilă* și *cea de origine umilă* sunt cunoscute prin naștere/ din pântece, atunci Iov era un om *foarte vestit*.

168. *Sfântul Iov a fost al cincilea urmaș al Sfântului Avraam*

Și el a fost fiul lui Zerah / Zare [זֶ֫רַח ;Ζαρε] și Zerah a fost fiul lui Reuel / Raguil [רְעוּאֵל;῾Ραγουήλ], și Reuel a fost fiul lui Esau / Isau [עֵשָׂו; ᾿Ησαῦ] [WTT și LXX, Fac. 36, 13], [și] Esau l-a născut pe Isaac, Isaac a fost fiul lui Avraam, [și astfel] el[375] este al cincilea *după Avraam*, adică *din Avraam*.

169. *Sfântul Avraam: prietenul lui Dumnezeu*

Iar acesta [Avraam] e mai presus de toată nobilitatea primită prin naștere, pentru că el a fost cunoscut ca *prieten*

[375] Sfântul Iov multrăbdătorul.

al lui Dumnezeu [Iac. 2, 23; Is. 41, 8; II Cron. 20, 7 *cf.* LXX].

Pentru că, dacă prietenii regilor sunt cunoscuți ca fiind de *viță nobilă*, nu este cu atât mai mult Avraam de *viță nobilă*, dacă e numit [în Scriptură drept] „prietenul lui Dumnezeu”?

170. *Despre vânturile evros, evrachilon sau tifnicos, apiliotis, evronotos, notos, livonotos și lips*

Și, din răsărit, este, de asemenea, *vântul de răsărit* care este numit [în limba greacă] *evros* [εὗρος], fiindcă bate peste tot sau pentru că e pomenit ca primul dintre vânturi, adică ca *început* al lor.

De aceea, în *Faptele Apostolilor* există un vânt numit εὐρακύλων / *evrachilon* și τυφωνικός / *tifonicos* [*Cf.* GNT, F. Ap. 27, 14]. [Și se numește] *tifonicos* pentru că este *aspru* iar *evrachilon* pentru că suflă din partea *evrosului* [din răsărit].

Însă, de asemenea, se face referire în Scriptură [în LXX] și la ἀπηλιώτης / *apiliotis*[376]. Acest vânt vine din partea evrosului [din răsărit], în pătrarul lui νότος / notos[377] peste care trece soarele, adică ceea ce ei numesc *apiliotis*.

Și dincolo de acestea avem *evronotosul*, fiindcă este la mijloc, între *evros* și *notos*, după *epiliotis*, un vânt care apare și el în Dumnezeieștile Scripturi[378].

Iar *notosul* este vântul care suflă din miazăzi /din sud [*Cf.* LXX: Ieș. 10, 13**; 14, 21; 26, 20; 26, 35] și după care este un alt vânt care e numit *livonotos* / λιβόνοτος, pentru că este la mijloc între *notos* și *lips* [λίψ; *cf.* GNT: F. Ap. 27, 12].

171. *Despre apus și vânturile zefiros, horos, aparchios/aparctios și traschion*

Iar *apusul* este numit [în limba greacă] ἑσπέρα / espera [seară] [LXX: Fac. 1, 5, 8,13, 19, 23, 31; GNT: F. Ap. 4, 3;

---

376 Un alt vânt care pornește din răsărit.

377 Vântul din sud-vest.

378 *Cf.* n. 587 a ediției pe care o traducem, în LXX nu e pomenit *evronotosul*, ci numai *epiliotisul*.

28, 23], din care, un pătrar, suflă *zefirosul* (ζέφυρος). Vei găsi acest vânt tot în *Fapte*[*le Apostolilor*][379].

Și la mijloc, între *lips* și *zefiros* suflă [vântul] care se numește „mijlociul” sau χῶρος / horos [*Cf.* GNT, F. Ap. 27, 12] [380], pe care îl găsim, de asemenea, în *Fapte*[*le Apostolilor*], când companionii lui Pavel au încercat să ajungă în Finix [Φοῖνιξ], un port al Finixului [fiind] deschis spre *horos*.

Iar acest [vânt] *horos* suflă anual, fapt pentru care [rafalele lui sunt numite] „câini”. Și [rafalele lui] sunt numite „câini” pentru că sunt ca niște continue lătrături de câini.

Vântul de miazănoapte/ de nord este numit ἀπάρκιος [aparchios], care atunci când suflă dinspre nord e numit *întoarcerea ursului*. Însă el e numit ἀπάρκτιος [*aparctios*, formându-se de la ἀπό + ἄρκτος = (vântul) din nord[381]].

Pe lângă acesta este cel care se numește θρασκίον (*traschion*) și care suflă dinspre regiunea Traciei[382].

172. *Despre evrachilonul schopelic și traschionul patreatic sau traschionul chechian sau traschionul samuren*

Și oamenii au dat acestor *vânturi* nume, ținând seama de locul [de unde pornesc].

Traschionul și *evrachilonul* sunt unite cu alte [nume].

Pentru că unii numesc pe cel din răsărit *evrachilonul schopelic*[383] iar [pe celălalt] *traschionul patreatic*[384].

Însă alții îl numesc *traschionul chechian* [καικίαν][385], pe când cei din Numidia[386], în Africa și în Britania[387] e numit [*traschionul] samuren*.

---

[379] Cf. n. 591 a ediției pe care o traducem nu se regăsește cuvântul în *Faptele Apostolilor*.
[380] Vântul din nord-vest.
[381] *Cf.* *** *Dictionnaire Grec Français*, édition revue par L. Séchan et. P. Chantraine, Ed. Hachette, Paris, 2000, p. 204.
[382] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Thrace.
[383] *Schopelos* [Σκόπελος] fiind o insulă a Magnesiei. A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Skopelos.
[384] De la insula *Patra* [Πάτρα]. A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Patras.
[385] Adică vântul din nord-est.
[386] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Numidia.
[387] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Anglia_anglo-saxon%C4%83.

Și aceste lucruri țin de cele patru laturi și de vânturile lor și de cele două vânturi care suflă unul spre altul, situate de către o parte și alta.

173. *Despre înălțimile Israelului*

81. Și [Fecioara] Maria a urcat în înălțimea țării și [a vizitat-o] pe Elisabeta [Lc. 1, 39].

Și această înălțimea a țării se extinde de la valea Ailon și până la Ierihon și Marea Moartă, și de cealaltă parte a Ierihonului se extinde până în susul Iordanului și în părțile din apropierea Feniciei.

174. *Despre Abilene și Decapolis*

Și astfel au fost stabilite granițele Israelului și posesiunile [sale], *Abilene*[388] și *Decapolis*[389], care sunt în partea *Pellei* [Πέλλα][390].

Și ele sunt situate în regiunea Pereei[391]. Și ele au aparținut ammoniților și moabiților și galaadiților.

Acum [ele] sunt spre răsărit, dincolo de Iordan, pentru că înălțimea țării este spre apusul Iordanului, Ierusalimul fiind la mijloc.

175. *Despre Sepelah sau câmpia de la Marea Mediterană și despre cele cinci cetăți ale Palestinei*

Căci de la apus spre răsărit era *Sepelahul* [שְׁפֵלָה, adică *câmpia*]. Și în Sepelah erau 5 satrapii ale triburilor păgâne: [și anume] *gazanii*, de la [numele] cetății *Gaza*[392]; *așcheloniții*, de la orașul *Așchelon*[393]; *azoții* [de la Azot],

[388] Idem: http://www.bible-history.com/geography/ancient-israel/abilene.html.
[389] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Decapolis.
[390] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Pella.
[391] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Perea_%28Holy_Land%29.
[392] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Gaza.
[393] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ashkelon.

care sunt lângă mare. Și apoi, de asemenea, *gatanii*, din care se trăgea *Goliath* și *Gat*[394], acum, este pustie.

Și [câmpia] era extinsă până la Ekron[395]. Iar acum el este un sat mare dar pustiu, nu numai de la Gat [încoace], ci circa 7 mile [de aici încolo].

Și unii cred că [acesta este] Ekronul, însă după poziția lui și după alte semne și [fiind] în legătură cu Muntele Carmel, noi credem că este *Chesaria Stratonis* [Καισάρεια lui Stratonos][396].

Această întreagă țară a fost numită *Peleșet*, de unde întreaga eparhie/provincie e numită *Palestina*[397]. Și se pot spune multe despre aceste lucruri.

176. *Despre Pliadă sau Ciorchine, steaua serii sau coritis, steaua nordului, orion și cămările sudului*

82. Și, de asemenea, în Iov, găsim acele lucruri despre poziția stelelor, când el spune: „El a făcut *Pliada* [Πλειάδα] și *steaua serii* și *steaua nordului* și *orionul* și *cămările sudului*” [LXX și WTT, 9, 9].

Și *Pliada*, formată din 7 stele, e cunoscută de către cei mai mulți. Iar unii o numesc *Ciorchine* fiindcă [stelele] sunt adunate la un loc ca ciorchinele [strugurelui].

Iar *steaua serii* este steaua care apare la apus, în timpul serii, în special în anotimpul toamnei. Și ei o numesc *coritis* (κορήτης), adică *cea cu părul lung*.

De aceea, o, iubitorule ale binelui, tu vei citi despre ea în Iov: „Și poți tu să chemi”, spun el, „cu glasul steau serii și ea să-ți răspundă ție? Și poți să îl urmezi, pentru ca să-i atingi părul ei?” [*Cf.* LXX, Iov. 38, 34].

Iar despre *steaua nordului*, unii spun că este cea dintâi stea în polul ursei mici/carului mic[398], însă alții spun că este una dintre cele patru [stele care compun] carul însuși[399], adică un colț al carului de la capătul acestui pol.

---

[394] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Gath_%28city%29.
[395] A cincia cetate filistimă. A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ekron.
[396] A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Caesarea_Maritima.
[397] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Palestine.
[398] Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Ursa_Minor.
[399] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ursa_Mic%C4%83_%28constela%C8%9Bie%29.

Iar *orionul*[400], spun ei, este format după asemănarea unui om. Și e format din patru stele [principale], care formează un dreptunghi și trei deasupra acestora ca un cap și trei ca o centură pentru coapse, și altele coboară în forma *unui brâu* sau *a unei săbii*.

Iar ele sunt numite μαζουρωθ [*mazurot* în LXX, II Regi 23, 5 și Iov. 38, 32] în Dumnezeiasca Scriptură, adică „elemente/stihii".

Iar [expresia] „cămările sudului" se folosește fiindcă sunt hambarele zăpezii și ale grindinii și ale [picăturilor de] rouă.

177. *Despre precipitații și originea lor*

Și ele nu sunt *pe pământ*, ci *între ceruri* și *pământ*, fiind aduse din interiorul laturilor cerurilor. Iar *roua*, și *nectarul* în special sunt picături care sunt aduse din cer.

Și nu e adevărat, cum presupun unii, că ploaia este din cer. Ci ea iese din mare și din alți nori și [astfel avem ploaia], care cade și se revarsă pe fața pământului.

Iar tu ai mărturie, o, iubitorule al binelui, la Profetul [Amos], când el spune: „El [este Acela], Care cheamă apele mării și le revarsă peste fața pământului, [căci] Domnul Dumnezeu Atotțiitorul (Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ) este numele Lui" [*Cf.* LXX, Amos 5, 8]. Și iarăși, despre acestea, multe lucruri se pot spune.

178. *Despre munți, dealuri, culmi, rasin și șevalteu*

83. Și alte locuri și alte nume pot fi amintite de către noi, [pe lângă acelea] despre care noi am amintit. Munți și dealuri.

Munții, într-adevăr, sunt în acord cu natura [lor]. Ei sunt locuri înalte, care au fost făcute de către Dumnezeu, ca niște îngrămădiri de pietre și stânci.

---

[400] Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Orion_%28constela%C8%9Bie%29.

Și *dealurile* sunt *locuri înalte*, dar ele sunt *ale pământului* și nu au *îngrămădiri de stânci*.

Și *culmile* sunt locuri înalte dar ele sunt din nisip.

Și *rasinul* este, de asemenea, din nisip (...) nu [însă] *șevalte*-ul ci *rapine*-le. Pentru că *șevalteul* se formează în părțile de mijloc ale fluxurilor, când mișcarea fluxului este din apele părți spre mijloc, fiind adunate toate în ceva asemenea spicului [de grâu], și aceasta fiindcă, datorită forței cu care se întorc [apele], ele formează [în apă] ceea ce ei numesc: *vâltori*.

179. *Finalul tratatului*

84. Și aici, noi am ajuns la finalul scrierii noastre pentru tine, o, iubitorule al binelui![401]

---

[401] Finalul manuscrisului siriac mai cuprinde și următoarele rânduri:

„Sfârșitul tratatului Sfântului Epifanie, episcopul Constanției Ciprului, referitor la greutăți și măsuri și numere și alte lucruri explicate, care se găsesc în Dumnezeieștile Scripturi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Și Ioan, păcătosul, cel care a scris acestea [adică care *le-a transcris*], dă mulțumiri Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos întotdeauna!

Și [această] car[te] a fost terminată în a 29-a zi a lui (...) [în anul] 960 (...) al lui Alexandru, în zile[le] unui om temător de] Dumnezeu, vestit pentru [comportamentul său bun], [în timpul] stareției Părintelui Leonti[us] (...) și cu purtarea de grijă a horepiscopului, Părintele (...) *sinaia*, [în Sfânta] Mănăstire a frăției noastre *Hin'* (...)

Părintele Filip *hft* (...) al preoților, Părintele Const[antin] și Părintele *T'* (...) Pavel *tj*...

Cuprins

Despre actuala ediție *(3)*

Textul tratatului Sfântului Epifanie

1. Scopul tratatului de față *(4)*
2. Împărțirea tematică și importanța cărților Profeților *(4-5)*
3. Semnele de punctuație ale primelor traduceri ale Sfintei Scripturi *(5-17)*
4. *Asteriscul*: semnul grafic și rolul său în textul grecesc al Scripturii *(5)*
5. Exemplificare pentru înțelegerea importanței asteriscului *(5-6)*
6. Rolul omisiunilor din Septuaginta *(6-7)*
7. Origen a însemnat omisiunile cu asteriscuri *(7)*
8. Importanța inserării în text a asteriscurilor *(7-8)*
9. Semnul grafic al obelusului și rolul său în ediția scripturală a lui Origen *(8)*
10. Numărul traducătorilor și modul cum a fost tradusă Septuaginta *(9)*
11. Relația dintre *alfabetul ebraic* și *cărțile Septuagintei (10)*
12. Cărțile *unite* și cele 4 *pentateuhuri* ale canonului ebraic *(10-11)*
13. Despre cele două cărți poetice nepuse în chivot *(11)*
14. *Pentateuhul* psalmilor și modul folosirii lui în cultul mozaic *(11-12)*
15. Despre numărul cărților Vechiului Testament și finalul discuției despre canonul ebraic *(12)*
16. Ce au tradus cei 72 și de câte ori *(12)*
17. Confruntarea *Septuagintei* cu *Scriptura ebraică* *(13)*
18. Septuaginta este o traducere insuflată de Dumnezeu *(13)*
19. Argumentarea inspirației Septuagintei *(13-14)*

20. Este lăudată metoda traductorială a lui Origen *(14)*

21. Sunt deplânse greşelile lui Origen *(14-15)*

22. Din nou despre rolul *obelusului* în varianta scripturală a lui Origen *(15)*

23. Semnul grafic al *limniscusului* (regăsibil şi în fiziologie) şi rolul său în varianta scripturală a lui Origen *(15-16)*

24. Exemple de locuri însemnate cu *limniscus (16)*

25. Semnul grafic al *ipolimniscusului* şi modul cum a fost folosit de Origen *(17)*

26. Rolul explicaţiilor referitoare la *modul* traducerii *(17)*

27. Modul alegerii şi numele celor 72 de traducători ai *Septuagintei (17-18)*

28. O scurtă recapitulare şi scopul ei *(18)*

29. Ptolemeu al II-lea Filadelful şi *Biblioteca* din Alexandria *(19)*

30. Strângerea de cărţi pentru marea *Bibliotecă* a Alexandriei *(19-20)*

31. *Prima scrisoare* a lui Ptolemeu al II-lea către învăţaţii Ierusalimului *(20)*

32. Evreii primesc scrisoarea şi darurile şi îi trimit o variantă a Scripturii în ebraică, cât şi aprocrifele *(20-21)*

33. A doua scrisoare, prin care le cere traducători cunoscători de ebraică şi greacă *(21)*

34. Alegerea celor 72 de traducători după numărul celor aleşi de Moise *(21-22)*

35. Locurile unde au fost puse cărţile traduse de cei 72 *(22)*

36. Dinastia ptolemeilor *(22-23)*

37. Împăraţii romani până la Aquila *(23-24)*

38. Despre împăratul Hadrian şi timpul traducerii lui Aquila *(24-25)*

39. Împăratul Hadrian rezideşte Ierusalimul *(25)*

40. Relaţia lui Hadrian cu Aquila *(25)*

41. Hadrian se stabileşte în Ierusalim şi îl numeşte *Aelia (26)*

42. Întoarcerea creştinilor din Pella în Ierusalim. Aquila devine creştin *(26)*

43. Aquila rămâne la obiceiuri păgâne deşi e mustrat *(26-27)*

44. Fiind exlus din Biserică, Aquila devine prozelit evreu *(27)*

45. Aquila învață limba ebraică și traduce din nou Scriptura pentru a minimaliza Septuaginta *(27)*

46. Traducerea lui Aquila e o răstălmăcire a Scripturii *(27-28)*

47. Împărații romani până la Symmachus *(28)*

48. Symmachus a devenit din *samarinean* prozelit *evreu (28)*

49. Actul demonic al *retăierii împrejur (29)*

50. Teodotion era *marcionit* și a devenit *prozelit evreu (29-30)*

51. Traducerea scripturală a lui Teodotion *(30)*

52. *Septuaginta* și traducerile de după ea *(30)*

53. Traducătorii *Septuagintei* au fost și *Profeți*. O concluzie la cele patru *semne editoriale* ale ediției scripturale a lui Origen *(31)*

54. Traducerile grecești 5 și 6, anonime, ale Scripturii *(31-32)*

55. Împărații romani până la Origen *(32-33)*

56. Despre Origen și *Octapla* sa *(33-34)*

57. Utilitatea filologică și exegetică a *Octaplei* lui Origen *(34)*

58. Împărații romani până la ereticul Mani *(34-35)*

59. Disputele lui Mani cu ortodocșii și umilirea aceluia *(35)*

60. Moartea rușinoasă a lui Mani *(35)*

61. Împărații romani păgâni și apoi cei creștini până în vremea Sfântului Epifanie *(36-37)*

62. Finalul primei părți. Despre cele care urmează în acest tratat *(37-38)*

63. Despre *măsurile de capacitate (38-59)*

64. Despre *kor (38)*

65. Lista *măsurilor de capacitate* care va fi discutată în continuare *(38)*

66. Continuarea discuției despre măsura *kor (38-39)*

67. Despre *letek (39)*

68. Despre *bat (39)*

69. Despre *menasis* sau *medimnos (39-40)*

70. Despre *seah* /*saton (40)*

71. Despre *modius*, care era *măsură sfântă (40)*

72. Cele *22 de lucrări* ale lui Dumnezeu din primele 6 zile ale creării lumii *(40-41)*

73. Cele 22 de căpetenii, cărora Domnul le-a vorbit, până la Patriarhul Iacov *(42)*
74. Literele alfabetului ebraic *(42)*
75. Numărul cărților Vechiului Testament *(42)*
76. Numele ebraice ale cărților Vechiului Testament *(42-43)*
77. Resublinierea importanței numărului 22 în tradiția ebraică *(43-44)*
78. Din nou despre *modius (44-45)*
79. Despre *kab (45)*
80. Despre *hinix (45-46)*
81. Despre *pumnul de făină (46)*
82. Despre *artabi* sau *merops* [μέροψ] *(46)*
83. Numărul celor care au zidit turnul și Babilonul și cel al limbilor pământului odată cu împărțirea lor *(46)*
84. Despre *metritis* și *artabi (47-48)*
85. Despre cele *trei măsuri de făină de grâu (48)*
86. Teologia celor *3 măsuri (48-49)*
87. *Pâinea făcută în spuză* era o prefigurare a *Pâinii care S-a pogorât din cer (49-50)*
88. Despre cele *trei coșuri de făină necernută (50)*
89. Despre *nevelul de vin (50-51)*
90. Despre *collaton (51)*
91. Despre *shatifta* sau *alabastron (51)*
92. Despre *capsachisul de apă (51-52)*
93. Despre *stamnos (52)*
94. Importanța *cifrei 4 (52)*
95. Făpturile duhovnicești văzute în mod extatic de Sfântul Proroc Iezechiel *(53)*
96. Din nou despre *stamnos* și despre simbolismul *manei (53)*
97. Maica Domnului a fost prefigurată de *chivotul sfânt (53-54)*
98. Sfântul Proroc David și bucuria pe care a manifestat-o la ducerea chivotului în Sion *(54)*
99. Bucuria Sfântului Ioan Botezătorul față de Domnul *(54-55)*
100. Moartea, Pogorârea la Iad și Învierea Domnului *(55)*
101. Din nou despre simbolismul *stamnosului (55)*
102. Despre *cotili (56)*
103. Despre *chiatos (56)*
104. Despre *triblion (57)*

105. Despre *xestis (57)*
106. Despre *apporima* și *saïtes (57)*
107. Despre *shafitha* sau *sapation (58)*
108. Despre *hin (58)*
109. Despre *hus (58-59)*
110. S-au terminat *măsurile* și încep *greutățile (59)*
111. Despre *talant* sau *kikar (59)*
112. Despre *lepton* și *assaria (59-60)*
113. Despre *assaria* și *dinari (60)*
114. Despre *arghiri (60)*
115. Despre *livră* și *centenarius (60)*
116. Despre *litra (60-61)*
117. Despre *uncie*, *statir*, *zuza* și taxa *capitatio (61)*
118. Despre *șechel* sau *codrantis (61-62)*
119. Despre *obol (62-63)*
120. Despre *halcos* sau *gologan (63-64)*
121. Despre *mina* sau *maneh (64)*
122. Despre *nummion (64)*
123. Despre *diahrison (64-65)*
124. Despre *follis (65-66)*
125. Finalul discuției despre *greutăți* și *monede (66-67)*
126. Măsurile locale *(67)*
127. Despre *mares (67)*
128. Despre *chipros (67)*
129. Despre *hinix (67)*
130. Despre *livră (67-68)*
131. Despre *uncie (68)*
132. Din nou despre *litra* și despre *carate (68)*
133. Din nou despre *uncie (68)*
134. Recapitulare despre *statir*, *șechel*, *lepton* și *obol (68-69)*
135. Despre *trapeziți* sau *schimbătorii de bani*. Despre *moneda* și *talantul de argint (69-70)*
136. Despre *xestis (70)*
137. Despre *congiarium (70-71)*
138. Tratarea temelor e *introductivă* dar *acrivică* Începe discuția despre *măsurile* și *măsurătorile de pământ (71)*
139. Despre *pășune (71-72)*
140. Despre *jug*, *decadă* sau *ziga* sau *sintelesmata*, *pletron* sau *sataean*, *koraean* și *modius (72-73)*

141. Despre *cot*, *cotul liniar* și *cel solid*, *deget*, *lungimea de palmă*, *latul de palmă*, *palmă*, *pumn* și *încheietura mare (73-74)*
142. Finalul discuției despre *măsurători (74-75)*
143. Nume de *locuri*, *orașe* și *sate (75-84)*
144. Despre *Ararat (75)*
145. Despre *Atad* sau *Bet-hagla (75)*
146. Despre *Abarim* sau *Nebo* sau *Pisgah / Fasga (75-76)*
147. Despre *Azekah* sau *Hewarta (76)*
148. Despre *Aiialon* sau *Ailon (76-77)*
149. Despre *Anatot (77)*
150. Despre *Hafra* sau *Ophrah* sau *Efrata (77-78)*
151. Minunea din cetatea Efraim *(78)*
152. Despre locul *Eben Haazer (78)*
153. Despre *aria lui Araunah Iebusitul* sau *Orna Iebuseul (79)*
154. Despre *Abel-meholah* sau *Bet-meholah (79)*
155. Despre *Rekem* sau *Edom* sau *Piatra* sau *Seir (79-80)*
156. Despre *Enon (80)*
157. Despre *Betel* sau *Luz (80-81)*
158. Despre *Ierusalim* sau *Iebus*. Problema identificării *Salimului (81)*
159. Despre *Iafo* sau *Ioppi (82)*
160. Despre *Akko* și *Timuna* sau portul *Iabeneel* sau *Iamnia (82)*
161. Problema *numărului zilelor* cât a stat Sfântul Ionah/Iona în Ninive (82-83)
162. Despre satul *Karmel* sau *Carmilos (83)*
163. Despre muntele *Karmel (83-84)*
164. Despre *Carhidon* sau *Cartagina sau Tarșiș (84)*
165. Începe discuția despre *punctele cardinale* și *stele (84-90)*
166. Punctele cardinale *(84-87)*
167. Despre *răsărit (85-86)*
168. Sfântul Iov a fost al cincilea urmaș al Sfântului Avraam *(85)*
169. Sfântul Avraam: prietenul lui Dumnezeu *(85-86)*
170. Despre vânturile *evros*, *evrachilon* sau *tifnicos*, *apiliotis*, *evronotos*, *notos*, *livonotos* și *lips (86)*
171. Despre *apus* și vânturile *zefiros*, *horos*, *aparchios*/*aparctios* și *traschion (86-87)*

172. Despre *evrachilonul schopelic* și *traschionul patreatic* sau *traschionul chechian* sau *traschionul samuren (87-88)*
173. Despre *înălțimile* Israelului *(88)*
174. Despre *Abilene* și *Decapolis (88)*
175. Despre *Sepelah* sau câmpia de la Marea Mediterană și despre cele cinci cetăți ale Palestinei *(88-89)*
176. Despre *Pliadă* sau *Ciorchine*, *steaua serii* sau *coritis*, *steaua nordului*, *orion* și *cămările sudului (89-90)*
177. Despre *precipitații* și *originea* lor (90)
178. Despre *munți*, *dealuri*, *culmi*, *rasin* și *șevalteu* (90-91)
179. *Finalul* tratatului (91)

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruş